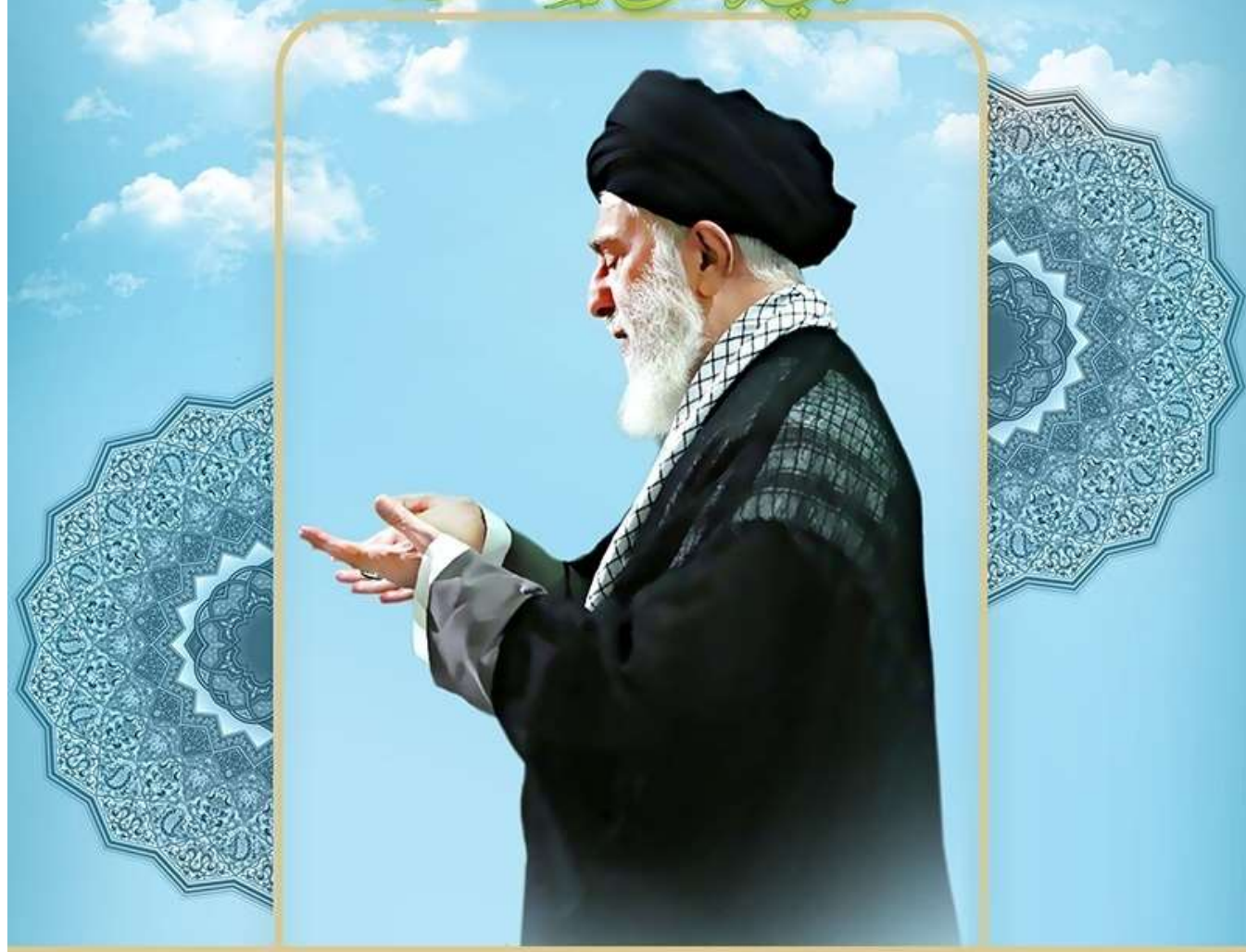

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیام مغفویت

مجموعه پیامهای مقام معظم رهبری به اجلاس سراسری نماز

قبل از مطالعه کتاب پیام معنویت و شرکت در مسابقه یادآوری می شود نحوه شرکت در مسابقه بدین شکل می باشد

که هر یک از پیامهای مقام معظم رهبری به اجلاس سراسری نماز مطالعه، سپس طرح، ایده های نو و تجربه های موفق خود را جهت درج رانی شدن پیامها بصورت مکتوب (حد اکثر در دو صفحه A4) به آدرس های ذیل ارسال نمایید.

ضمناً به برگزیدگان ایده های برتر هدایای ارزنده ای اهدا خواهد شد.

آدرس ارسال:

✓ از طریق پورتال ستاد اقامه نماز استان (www.safiresobh.com) بخش مسابقه چلچراغ رضوی

✓ دبیرخانه مسابقه به آدرس مشهد، ضلع شرقی میدان طبرسی، ستاد اقامه نماز استان خراسان

رضوی – تلفن تماس ۳۳۶۸۴۷۰۰

بسم الله الرحمن الرحيم

تشکیل مجمعی از صاحب نظران برای «اقامه‌ی نماز»، یکی از شایسته‌ترین و ضروری‌ترین کارهایی است که باید در جمهوری اسلامی صورت می‌گرفت. زیرا برپا داشتن نماز، نخستین ثمره و نشانه‌ی حکومت صالحان است. و در رتبه‌ی بعد از آن است که نوبت به «زکات» به مثابه‌ی تنظیم مالی جامعه و ریشه‌کن کردن فقر، و نیز امر به معروف و نهی از منکر یعنی سوق دادن به نیکی‌ها و باز داشتن از بدیها می‌رسد. «الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوه و اتوا الزکوه و امروا بالمعروف و نهوا عن المنکر»... اقامه‌ی نماز فقط این نیست که صالحان، خود نماز بگذارند. این چیزی نیست که بر تشکیل حکومت الهی متوقف باشد، بلکه باید این ستون دین در جامعه، به پا داشته شود و همه کس با رازها و اشاره‌های آن آشنا واز برکات آن برخوردار گردند، درخشش معنویت و صفای ذکر الهی، همه‌ی آفاق جامعه را روشن و مصفا کند و تن‌ها و جانها با هم به نماز بشتابند و در پناه آن طمأنینه و استحکام یابند.

نماز، رکن اصلی دین است و باید اصلی‌ترین جایگاه را در زندگی مردم داشته باشد. حیات طیبه‌ی انسان در سایه‌ی حاکمیت دین خدا، وقتی حاصل خواهد شد که انسانها دل خود را با یاد خدا زنده‌نگهدارند و به کمک آن بتوانند با همه‌ی جاذبه‌های شر و فساد مبارزه کنند و همه‌ی بتها را بشکنند و دست تطاول همه‌ی شیطانهای درونی و برونی را از وجود خود قطع کنند. این ذکر و حضور دایمی فقط به برکت نماز حاصل می‌شود؛ و نماز درحقیقت، پشتوانه‌ی مستحکم و ذخیره‌ی تمام نشدنی در مبارزه‌ی است که آدمی با شیطان نفس خود که او را به پستی و زبونی می‌کشد، و شیطانهای قدرت که با زر و زور، او را وادار به ذلت و تسلیم می‌کنند، همیشه و در همه حال دارد.

هیچ وسیله‌ی مستحکم‌تر و دایمی‌تر از نماز برای ارتباط میان انسان با خدا نیست. مبتدی‌ترین انسانها رابطه‌ی خود با خدا را به وسیله‌ی نماز آغاز می‌کنند. برجسته‌ترین اولیای خدا نیز بهشت خلوت انس خود با محبوب را در نماز می‌جویند. این گنجینه‌ی ذکر و راز را هرگز پایانی نیست و هر که با آن بیشتر آشنا شود، جلوه و درخشش بیشتری در آن می‌یابد.

کلمات و اذکار نماز، هریک خلاصه‌ی است که به بخشی از معارف دین اشاره می‌کند و به طور مکرر و پی‌درپی آن را به یاد نمازگزار می‌آورد. نمازی که با تدبیر در معانی و بدون سهو و غفلت گزارده شود، انسان را روزبه‌روز با معارف الهی آشناتر و به آن دلبسته‌تر می‌سازد.

نورانیت نماز، و رازها و رمزهای آن، و درسهایی که در آن گنجانیده شده، و اثر آن در ساختن فرد و جامعه، چندان نیست که بشود در مقالی کوتاه از آن سخن گفت، بلکه چنان نیست که بی‌خبری چون من بتواند از اعماق آن خبری آورد. آنچه من با قلم قاصر و معرفت ناچیز خود می‌گویم آن است که مردم ما و جامعه‌ی ما، و بخصوص جوانان ما که اکنون بار امانت سنگینی را بر دوش گرفته‌اند باید نماز را منبع قدرتی لایزال بدانند و در برابر جبهه‌ی فساد و بی‌عدالتی و کجروی که امروز بشریت را تهدید می‌کند، از نماز و یاد خدا نیرو بگیرند. میدان مبارزه‌ی که امروز پیش روی ماست، ما را به تکیه‌گاه مستحکم ذکر خدا و امید و اعتماد به او، بیش از همیشه و بیش از همه، محتاج می‌سازد، و نماز آن سرچشمه‌ی جوشانی است که این امید و اعتماد و قدرت معنوی را به ما می‌بخشد.

نماز با حضور و باتوجه، نمازی که از یاد و ذکر سرشار است، نمازی که آدمی در آن با خدای خود سخن می‌گوید و به او دل می‌سپارد. نمازی که والاترین معارف اسلام را پیوسته به انسان می‌آموزد، چنین نمازی انسان را از پوچی و بی‌هدفی و ضعف می‌رهاند و افق

زندگی را در چشمش روشن می‌سازد و به او همت و اراده و هدف می‌بخشد و دل او را از میل به کجروی و گناه و پستی نجات می‌دهد. از این روست که نماز در همه‌ی حالات، حتی در میدان نبرد و سخت‌ترین آزمایشهای زندگی، اولویت خود را از دست نمی‌دهد. انسان همیشه به نماز، محتاج است، و در عرصه‌های خطر، محتاج تر.

حقیقت آن است که در کار معرفی نماز کوتاهیهای زیادی شده است. و نتیجه آن که نماز هنوز جایگاه شایسته‌ی خود را، حتی در نظام اسلامی ما، به دست نیاورده است. این مسؤولیت سنگین، بر دوش دانشوران و آشنایان به معارف اسلامی است که نماز را به همه بخصوص به نسل جوان بهتر بشناسانند از کودک دبستانی تا پژوهشگر دوره‌های عالی، هریک فراخور ذهن و معرفت خود، می‌توانند در راه شناختن نماز و رازهای آن، قدمهایی بردارند و با ناشناخته‌هایی آشنا شوند، حتی عرفای بزرگ نیز برای سالکان وادی معرفت، "اسرارالصلوه" نوشته و آموخته‌اند، یعنی اعماق این اقیانوس همچنان ناشناخته و پیمودنی است.

در جامعه‌ی ما فصل مهمی باید در معرفی نماز در همه‌ی سطوح گشوده شود. رسانه‌ها و بخصوص صدا و سیما با شیوه‌های گوناگون نماز را معرفی و یادآوری کنند. همه جا و همیشه در رادیو و تلویزیون، نماز در اولویت گذاشته شود و شوق ایمان و عطش یاد خدا در دلها پدید آید. در کلاسهای دروس دینی مدارس و دانشگاهها درس نماز جایگاه خود را باز یابد و سخنان سنجیده و افکار بلند در بازشناسی نماز، فراهم و در معرض ذهن و دل دانشجویان و دانش‌آموزان گذاشته شود.

فلسفه‌ی نماز و تحلیل رازها و رمزهای آن با زبان هنر در معرض دید همگان قرار گیرد، تا هر کس به قدر ظرفیت خود از آن متمتع گردد، کتابها و جزوه‌ها در سطوح مختلف و از دیدگاههای گوناگون به وسیله‌ی محققان و عالمان به سلک تحریر درآید و مایه‌ی کارهای هنری و ادبی گردد. فصلی نیز باید برای آسان کردن انجام نماز گشوده شود:

در همه‌ی مراکز عمومی: مدارس، دانشگاهها، کارخانه‌ها، سربازخانه‌ها، فرودگاهها، ایستگاههای قطار، ادارات دولتی و امثال آن، جایگاههای مناسبی برای نماز پیش‌بینی شود. مساجد و نمازخانه‌ها پاکیزه و مرتب و رغبت‌انگیز باشد. نماز در وقت فضیلت و به جماعت گزارده شود. در هر محیطی برجستگان و بزرگان آن بر دیگران پیشقدم شوند و عملاً اعتناء به نماز را به دیگران بیاموزاند. و خلاصه در همه جا حرکت به سمت نماز و شتافتن به نماز محسوس باشد.

با این مقدمات، به خواست خداوند متعال و با توجهات و ادعیه‌ی زاکیه‌ی حضرت ولی‌الله‌الاعظم روحی‌فداه، کشور و جامعه‌ی ما به هدفهای والای نماز نزدیک می‌شود و از برکات آن بهره می‌گیرد.

در پایان لازم می‌دانم از فراهم‌آوردندگان این مجمع و همه‌ی کسانی که با وقوف بر اهمیت نماز، در راه اقامه‌ی آن تلاش می‌کنند، مخصوصاً از جناب حجت الاسلام آقای قرائتی که دلسوزانه و عاشقانه در این راه گام برمی‌دارند، صمیمانه تشکر کنم و قبول حضرت حق تعالی را برای این کوششهای مخلصانه مسألت‌نمایم.

والسلام علیکم ورحمة‌الله سید علی خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب حجت الاسلام آقای قرائتی دامت افاضاته

بسیار از جناب عالی و همکارانتان متشکرم که همت کرده و دومین مجمع اقامه ی نماز را برای گسترش دادن فرهنگ نماز و استحکام بخشیدن پایه های آن در جامعه ای اسلامی ایران، فراهم آورده اید. و امیدوارم همگی مأجور و به هدف مقدس خود نائل گردید. امسال اگر اینجانب باید پیامی به شما و آن مجمع محترم بدهم، این پیام آنست که همه ی کوشش خود را برای تحقق توصیه های مندرج در پیام سال گذشته به اولین مجمع، بکار برید و از اینکه آنها فقط نقشی بر کاغذ و الفاظی برای شروع بحث، بمانند مانع شوید. بی شک ناگفته های باب نماز بسیار است و قاصری چون این جانب، کوچکتر از آن است که به همه ی آن معارف دست یابد، چه رسد به اینکه آن را در پیامی یا پیامهائی بگنجانند، و امید است به فضل الهی و دستگیری حضرت ولی عصر ارواحنافداه، راه درک و تفهیم آن به دیگران، بر دلهای نورانی و با معرفت. هموار گردد. لیکن یکی از بزرگترین هدف های معرفت، عمل است و همیشه عمل به آنچه شناخته و دانسته ایم راه شناخت بیشتر را به روی ما باز می کند و معرفت ما را روشنتر و بیشبیه تر میسازد. گزارشها گویای آن است که از سال گذشته تاکنون قدمهای عملی قابل تقدیری در این راه برداشته شده است. ولی این، از آنچه حق عظیم نماز در ایران اسلامی، می طلبد بسی کمتر است انشاءالله همکاری همه ی دستگاههای اسلامی اعم از آموزش و پرورش و دانشگاهها و صدا و سیما و سازمان تبلیغات اسلامی و مطبوعات و دیگر نهادها و سازمانهای مؤثر بتوانند شما را در مقصود مقدسستان یاری دهد. توفیق همگان را از خداوند خواستارم.

سیدعلی خامنه ای

بسم الله الرحمن الرحيم

خدا را سپاس، که تلاش مبارک شما دست‌اندرکاران ترویج فریضه‌ی نماز، به سومین سالگرد رسید و کاری با چنین اهمیت، به اهتمامی پیگیر و خستگی‌ناپذیر پیوست. راز موفقیت در دسترسی به هدف‌های بزرگ و والا، همین پیگیری و استمرار در طلب است، این درس بزرگ را نیز در یکی از آثار مناجاتی مولای پرهیزکاران می‌آموزیم که: وهب لی الجد فی خشیتک و الدوام فی الاتصال بخدمتک... نماز در عرصه‌ی تکاپوی لایزال و ناگزیری که بشر بدان مأمور بلکه مطبوع گردیده است، بزرگ‌ترین فریضه و مؤثرترین ابزار است. شاید برخی این خصوصیت را برای نماز فقط در میدان تکاپوی فردی بسوی کمال، شناخته و از نقش آن در صحنه‌ی جهاد جمعی و اجتماعی و در برابر معارضان پر قدرت دنیائی سخنی نشنیده باشند.

از این رو باید دانست که پایمردی در همه گونه رویارویی، وابسته به آن است که دل‌ها و اراده‌ها از صفا و توکل و اعتماد به نفس و امید به فرجام، لبریز باشد، و نماز سرچشمه‌ی جوشانی است که این همه و بسی فیوضات دیگر را بر دل و جان نمازگزار سرازیر می‌کند و از او انسانی روشن ضمیر و ثابت‌قدم و بی‌دغدغه و امیدوار می‌سازد.

اینکه در قرآن و سخن والای پیامبر خاتم (صلی الله علیه و آله و سلم) نماز، بازدارنده از فحشاء و منکر و معراج مؤمن و تقرب دهنده‌ی پرهیزگار و در یک سخن، بهترین نهاد دین معرفی شده و پیامبر مکرم، آنرا روشنی چشم خویش خوانده است، باید ما را در فهم عظمت نماز به تأمل و ژرف‌نگری بیشتر بکشانند.

البته این نکته نیز شایان ذکر است که نماز همین برزبان راندن کلمات و گزاردن حرکاتی معین نیست. آنهمه فیض و برکت، بر پدید آوردن امواج صوتی و اعمال بدنی بی‌آنکه روح ذکر و توجه در سراسر این کالبد دمیده باشد، مترتب نمی‌گردد، اگر چه حداقل تکلیف با آن ساقط می‌گردد. روح نماز، یاد خدا و خشوع و حضور در برابر اوست و این کلمات و اعمالی که با تعلیم الهی بر مکلف، واجب گشته است بهترین قالب برای آن روح و نزدیکترین راه به آن سرمنزل مقصود است.

نماز بی‌ذکر و حضور، کالبدی بی‌روح است که اگر چه نام نماز بر آن، مجاز نیست، لیکن اثر و خاصیت نماز نیز از آن مترتب نیست. از این حقیقت، در آثار دینی با عنوان قبولی نماز سخن رفته است، و چنین آمده است که یک نماز که تو می‌گذاری تنها هر آنچه با حضور و توجه آورده شده قبول است و بس.

اینک نماز، موهبتی بی‌بدیل و سرچشمه‌ی فیضی لایزال، در اختیار ما است که با آن، نخست از خویش و سپس از هر آنکه بدو مهر می‌ورزیم، انسان صالح بسازیم. این دروازه‌ئی است گشاده به عرصه‌ئی پهناور و مصفا. دریغ است که آدمی عمومی را در جوار بهشت مصفائی بگذارند و سری بدان نکشد و عزیزان خود را، بدان سوق ندهد. وحی الهی به پیامبر عظیم الشان (صلی الله علیه و آله و

سلم) چنین فرمان داد: و اُمراهلک بالصلوه واصطبر علیها. امروز همه‌ی شما خود را طرف این خطاب بشمرید و نماز را، حقیقت مقدس و گوهر درخشان را که عطیه‌ی الهی به امت محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله) است، قدر بشناسید. در این وظیفه هر

کسی سهم ویژه‌ی دارد: پدران و مادران با گفتار و کردار خود، فرزندان را به نماز تشویق و راهنمایی کنند. معلمان، شاگردان مدارس و دانشگاهها را در سمت و سوی این حقیقت درخشان به حرکت وادار نمایند. فضلاء و علماء و روحانیون محترم، امام جماعت در مراکز آموزشی و اقامتگاههای دانشجویان، برای نسل نو را فرصتی مغتنم بشمرند. نویسندگان کتابهای درسی، رازها و رمزها و درس‌های نماز را در کتابهای درسی بگنجانند. وزارت ارشاد و سازمان تبلیغات و صداوسیما از هنر بویژه هنر سینما برای نشان دادند گوهر نماز و چهره‌ی نمازگزار بهره بگیرند. هنرمندان عزیز با زبان شعر و قصه و نقاشی و جز اینها، و با آفرینش آثار هنری با کیفیت، بلکه برجسته، دست چهره‌ی هنر را به کاری چنین شایسته مشغول سازند. در مدارس، معلمان و مدیران، و در همه‌ی مراکز، مسئولان، با حضور خود در صفوف نماز، نمازگزاران را تشویق کنند. در گردهمائی‌های علمی و فرهنگی و آموزشی و تبلیغی، نماز را در وقت خود همچون الهام بخش صداقت و هدایت به جای آورند. نویسندگان و گویندگان دینی درباره‌ی نماز و مفهوم و فلسفه و هدف و آثار و برکات و احکام آن بگویند و بنویسند. مردم، مساجد را با حضور در نمازهای جماعت که بهترین شیوه‌ی نمازگزاردن است، رونق بخشند. در همه‌ی بناهای عمومی و جایگاهی که همواره به طبع حال، مردمی در آن گرد می‌آیند مانند فرودگاهها و وایستگاههای قطار و بندرها و عزیمتگاههای خودروهای همگانی و ادارات دولتی و بوستانهای شهری و مانند اینها نماز خانه‌ها یا مساجدی بنا کنند و افزون بر این، مردم، هر زمین پاکیزه و مناسبی را به هنگام در آمدن وقت نماز، مسجد بشمار آورند و در آن به نماز بایستند.

از اینگونه کاربری هر کسی و قشری از مردم، هست که هر کس باید کنکاش کند و سهم خود از این فریضه‌ی همگانی را بیابد و بدان دست زند.

در چنین وضعی است که جامعه‌ی اسلامی ما، توانسته است نماز را اقامه کند و مصداق این آیه‌ی کریمه گردد که: الذین ان مکناهم فی الارض اقامو الصلوه و اتوو الزکوه وامروا بالمعروف و نهوا عن المنکر و لله عاقبه الامور. صدق الله العلی العظیم.

توفیق همه‌ی آحاد مسلمانان را در درست انجام دادن این وظیفه‌ی الهی مسئلت می‌کنم. والسلام علیکم و رحمه الله

سیدعلی خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

با فرا رسیدن موسم گردهمایی‌های سالیانه‌ی نماز، بار دیگر فضای فرهنگی کشور با نام و یاد همگانی این فریضه‌ی عظمی، معطر و منور گردیده است. همان‌طور که مژده‌ی قیام نماز، پیامبر عظیم‌الشأن (صلی‌الله‌علیه‌وآله) را - چنانکه در حدیث آمده است - به وجد می‌آورد و به بلال، مژده رسان همیشگی نماز، می‌فرمود: «ارحنا یا بلال!» یعنی ای بلال! دلم را با اذان که مژده‌ی نماز است، راحت بخش! همان‌طور هم بزرگداشت نماز و گستردن و بلند کردن نام آن، دل بندگان خدا را وجد و نشاط می‌بخشد و ابرهای تیره‌ی ملال و اضطراب را از آفاق آن، پراکنده می‌سازد، و این برخاسته از ویژگی خود نماز است که مایه‌ی آرامش دلها و برطرف کننده‌ی نگرانی‌ها و دغدغه‌های روحی در نمازگزار است. باری، اینک دو سه سالی است که به همت مردان صاحب همتی، ایران اسلامی به سوی حقگزاری نماز پیش می‌رود. اگر چه ایرانیان مؤمن، هرگز به نماز پشت نکرده و این نعمت بزرگ خدا را ناسپاسی ننموده‌اند، لیکن حق نماز نیز غالباً چنانکه باید گزارده نشده است. و اکنون این امید کم کم در دل پدید می‌آید که در آینده‌ی - بخواست خدا نزدیک - نماز به درستی حقگزاری شود. پدیده‌های زیبایی چون: اقامه‌ی نمازهای جماعت در سطح شهرها، در میدانها و بوستانها و ورزشگاهها، ساختن تالارهای بزرگ و مناسب نماز در برخی و ساختن یا آماده کردن نمازخانه در برخی دیگر از جاها، گرد آمدن بیش از پیش مردم و به ویژه جوانان در بسیاری از مساجد، بر پا داشتن نماز جماعت در ظهر عاشورا، در میان مراسم عزاداری، نوشتن کتابهای بسیار در باب نماز و جز اینها، همه و همه برانگیزاننده‌های آن امید بزرگ است. نشانه‌ها و شاخصهایی هست که هرگاه و هرجا دیده می‌شوند می‌توان گفت: حق نماز، گزارده شده است. نخست همگانی شدن نماز است. ناسپاسی بزرگی است که کسی در محیط اسلامی به سر برد و نماز را که برترین وظیفه‌ی هر مسلمان است، به جا نیاورد. چنین کسی نزد خدا و نزد بندگان خدا روسیاه و در حق خود، مقصر است، چرا که خویش را از برکات نماز محروم ساخته و درباره‌ی نماز کوتاهی کرده است. آن‌گاه که در جامعه‌ی اسلامی همگان از پیر و جوان و نوجوان و در هر موقعیت اجتماعی یا خانوادگی، و در همه‌ی شرائط زمانی و مکانی و جوی، و در آسایش و در رنج و شادی و غم، نماز را چون پایه‌ی دین و بخشی از زندگی یک مسلمان، بجای آورند و به هیچ بهانه، عمداً آن را ترک نکردند، مهمترین نشانه‌ی حقگزاری نماز آشکار شده است.

نشانه‌ی دیگر، نیکو به جای آوردن نماز است، یعنی با توجه به معنی و مفهوم کلمات نماز و همراه با خشوع و حضور. و این روح نماز است که بدون آن، نماز کالبدی است بی‌جان، و اگر چه ساقط کننده‌ی اقل تکلیف، ولی نه برآورنده‌ی همه‌ی هدفها و مقاصد تشریع، این یک، البته نیازمند آموزش و نیز تمرین است و اگر به کمک الهی، تأمین شود، عمق روحیه‌ی دینی و برکات فراوان ایمان و عمل را با خود تأمین خواهد کرد. نشانه‌ی دیگر، آبادی مساجد و افزایش نمازهای جماعت است، و این به معنای بروز برکات نماز در سطح همکاری و همدلی اجتماعی است. بی‌شک این فریضه نیز با همه‌ی اتکالش به عامل درونی یعنی توجه و ذکر و حضور، همچون دیگر واجبات دینی، ناظر به همه‌ی عرصه‌ی زندگی انسان است و نه به بخشی از آن یعنی زندگی فردی و شخصی هر کس. و آن‌جا که پای فعالیت و نشاط دستجمعی افراد جامعه به میان می‌آید، نماز همچون گرم‌ترین و پرشورترین عبادت دستجمعی، نقش بزرگی را بر عهده می‌گیرد. مظهر این خصوصیت، همین نمازهای جماعت پنجگانه و نماز جمعه و نمازهای عید است.

نشانه‌ی دیگر، مطرح شدن نماز در عرصه‌ی مطالعات و تحقیقات علمی است، همان‌طور که بحث فقهی درباره‌ی نماز و مقدمات آن، طولانی‌ترین مباحث فقهی در حوزه‌های علمیه را تشکیل می‌دهد، بحث کلامی، عرفانی و اجتماعی نماز نیز باید سلسله‌ی مهمی از مباحث دینی مطرح در سطح جامعه را پدید آورد. آگاهان دینی و محققان و نویسندگان در این باره مقالات و تحقیقات و کتابهایی

فراهم کنند و بحث نماز بطور مکرر در همه‌ی جایگاههای تبلیغ دین، با زبانها و شیوه‌ها و از زاویه‌های گوناگون مطرح گردد. در کتابهای درسی دوره‌های مختلف، به تناسب، فصل فشرده یا گسترده ولی به‌هرحال، عمیق و متینی درباره‌ی نماز گنجانیده شود. در صدا و سیما نماز همچون موضوعی که باید به همه آموخت، تلقی گردد و در برنامه‌ی جداگانه یا در دل برنامه‌های گوناگون، از آن سخن رود و اعماق و رازها و درسهای آن برای همه‌ی مردم بیان گردد. در سخنرانیهای دینی در مساجد و غیره بارها و بارها معارف نماز نیز همچون مسائل آن بازگو شود. نشانه‌ی دیگر آن است که در همه‌ی جایها و ساختمانهای عمومی و دولتی، نماز خانه‌یی در خور دیده شود و نماز گزاردن در همه جا برای همه، کاری در دسترس به شمار آید. نشانه‌ی دیگر آن است که بزرگان جامعه و کسانی که چشم‌ها به آنها دوخته شده و انگشتها آنها را نشانه کرده است، در مراکز همگانی نماز دیده شوند و نماز خانه‌های مراکز عمومی، ویژه‌ی آدمهای بیکار یا فرودست شمرده نشود.

و نشانه‌های دیگری که با تدبّر می‌توان بدانها دست یافت. هر گاه این نشانه‌ها همه در جامعه‌ی پدید آید، بحق باید گفت که حقّ نماز در آن جامعه ادا شده است، و هر چه این نشانه‌ها بیشتر باشد گرایش به حقگزاری نماز بیشتر است. این جانب با دعا برای دست‌اندرکاران این حرکت الهی و به ویژه برای جناب حجت الاسلام آقای قرائتی که تلاش عظیمی را وقف این کار کرده‌اند، و تشکر از کسانی که به این دعوت حق پاسخ مثبت گفته‌اند و به ویژه از عزاداران عاشورای حسینی امسال که در روز عاشورا جلوه‌ی باشکوهی از نمازگزاری را نشان دادند، از خداوند متعال خواهانم که کشور ما و مردم ما را در این فریضه‌ی بزرگ نیز مانند بسی کارهای مهم دیگر، الگو و نمونه‌ی برتر سازد و ادعیه‌ی زاکیه‌ی حضرت بقیةالله‌الاعظم (ارواحنا فداه و عجل‌الله فرجه) را شامل حال ملت و کشور فرماید.

والسلام علیکم و رحمة‌الله - سیّد علی خامنه‌ای - ۱۳۷۳/۰۶/۱۰

بسم الله الرحمن الرحيم

اکنون چند سالی است که چنین روزهایی در کشور ما، موسم نماز است، یعنی فضای سراسر کشور به عطر دل‌انگیز یاد و نام نماز، آغشته است و انسانهایی روشن بین و با ایمان، با شور و نشاط، همه جا از نماز می‌گویند و به نماز فرامی‌خوانند و برای اقامه‌ی نماز، مجاهدت می‌کنند، این تلاش مبارک، شایسته‌ی آن است که از سوی همه‌ی کسانی که به حیات طیبه‌ی اسلامی و زندگی در سایه‌ی حق و عدالت، دل بسته‌اند گرامی داشته شود و به پیوسته ماندن آن، کمک شود.

اقامه‌ی نماز در کشوری که پرچم اسلام را بر فراز سر خویش برافراشته و به حاکمیت اسلام مفتخر گردیده، یکی از واجب‌ترین فرائض است. زیرا همه‌ی هدفهای یک جامعه‌ی نیکبخت، از قبیل: تأمین عدالت اجتماعی، دستیابی به رفاه عمومی و شکوفایی مادی، پرورش استعدادها و خلاقیتها در آحاد مردم، برخورداری از دانش و بینش و تجربه، عزت و استقلال و اقتدار ملی، گسترش اخلاق انسانی و روابط سالم میان آحاد مردم و دیگر هدفهای والا، در صورتی تأمین می‌شود که تربیت فردی و تهذیب اخلاقی در آحاد مردم بویژه در کارگزاران امور کشور، تأمین شود و انسانهایی پاک و برخوردار از همت و توکل و اخلاص و صبر و سختکوشی در آن جامعه باشند که به یاری این پشتوانه‌ی روحی، توانایی برداشتن بارهای سنگین را دارا باشند و در برابر موانع گوناگون و بویژه امواج فساد و تباهی، یارای ایستادگی داشته باشند. هر چه شمار اینگونه انسانها در جامعه و کشوری بیشتر باشد، افق آینده‌ی آن جامعه و آن کشور، روشنتر و حرکت به سوی نیکبختی در آن جامعه و آن کشور، ممکن‌تر و آسانتر خواهد بود.

اهمیت نماز و یکی از رازهای پافشاری بر آن در معارف اسلامی را از آنچه گفتیم می‌توان دانست، زیرا نماز برترین چیزی است که می‌تواند همه‌ی افراد جامعه‌ی مسلمان را به تهذیب اخلاقی و تعالی روحی و معنوی برساند.

سه خصوصیت عمده در نماز هست که نقش برتر آن را در تهذیب نفس و پرورش روانی انسانها پدید می‌آورد.

نخست آن که نماز، با شکلی که در اسلام برای آن معین گشته یعنی حرکات و اذکار مخصوص، به طور طبیعی نمازگزار را به دوری از گناه و آلودگی فرامی‌خواند: ان الصلوه تنهى عن الفحشاء و المنکر. این فراخوانی پیوسته، توانایی آنان را دارد که هر کس را از منجلا بیا رها سازد و عروج بخشد.

دو آن که در او روح پرستش و خضوع در برابر حضرت باری تعالی را که محبوب حقیقی و فطری هر انسان است، زنده می‌کند و غبار فراموشی از این حقیقت درخشنده را که در ژرفای فطرت او نهاده شده است می‌سترد.

سوم آن که به جان و دل نمازگزار، آن آرامش و اطمینانی را که شرط اصلی موفقیت در همه‌ی عرصه‌های زندگی است، هدیه می‌کند و تزلزل و اضطراب را که مانع بزرگی در راه اقدام مجدانه برای پرورش اخلاقی است، از او دور می‌سازد.

هر یک از سه خصوصیتی که گفته شد در خور آن است که با تدبر و ژرف نگری دیده و سنجیده شود و از این راه بسیاری از معارف نماز آشکار خواهد شد.

اکنون هنگامی که می‌بینیم نماز با این ویژگیها و کارسازی استثنایی‌اش، گستردگی‌یی به اندازه‌ی گسترده‌ی همه‌ی جامعه‌ی اسلامی، دارد، یعنی همه در هر حال و هر جا وظیفه دارند آن را به جای آورند و هیچکس، هرگز از قلمرو این فریضه‌ی الهی بیرون نیست، در می‌یابیم که اندازه‌ی تأثیر آن در تأمین شرط نیکبختی یک ملت و یک جامعه، چقدر زیاد است.

حقیقت آن است که هرگاه در میان مردمی، نماز - با همه‌ی شرایطش - رواج داشته باشد همین یک واجب الهی آنان را تدریجا به همه‌ی نیکبختیها می‌کشد و خیمه‌ی دین را در زندگی آنان برپا می‌سازد.

ناگفته نگذاریم که این همه، درباره‌ی نمازی است که با روح آن یعنی توجه و حضور قلب به جای آورده می‌شود. چنین نمازی، نماز گزار را با همه‌ی آفرینش، هماهنگ و همسو می‌سازد و راه را برای تحقق سنتهای الهی در طبیعت و تاریخ، بازمی‌کند، چرا که در بینش اسلامی همه‌ی آفرینش در حال تسبیح و عبودیت حضرت حق است: یسبح له ما فی السموات و ما فی الارض... توصیه‌ی مؤکد اینجانب به همه بویژه جوانان آن است که خود را با نماز مأنوس و از آن بهره‌مند سازند. یعنی این که نماز را با توجه به معنی و با احساس حضور در محضر پروردگار متعال جلت عظمت، به جای آورند و این کار را با تمرین، بر خود هموار و آسان سازند و تا بتوانند نوافل، مخصوصا نافله‌ی نمازهای صبح و مغرب را نیز ادا کنند. و اگر هنوز در میان کسان و نزدیکان و دوستان آنان، کسی هست که خود را از فیض نماز محروم کرده باشد، او را از این گناه بزرگ و خسارت عظیم بازدارند و این کار را با زبان خوش و رفتار حکیمانه انجام دهند، البته پدران و مادران نسبت به نماز فرزندان خود مخصوصا نوجوانان، مسؤولیت بیشتری دارند.

اینجانب در پیام نماز سالهای گذشته، توصیه‌هایی به دست‌اندرکاران و مسؤولان دستگاههای گوناگون در باب نماز کرده‌ام. بجا است اگر هیأتی از این مجمع نماز، درباره‌ی آنها به جستجو و فحص پردازد و گزارشی از چگونگی و اندازه‌ی تحقق آن خواسته‌ها فراهم آورد.

در پایان با دعا برای همه‌ی شما عزیزان دست‌اندرکار مسأله‌ی نماز، امیدوارم زحمات شما مقبول الهی و منظور نظر حضرت ولی الله الاعظم ارواحنا فداه و سلام الله علیه باشد.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

سید علی خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

خداوند متعال را سپاس می‌گویم که دل‌های نورانی و پاکیزه‌یی را به کار نماز و ترویج و برپاداری آن، بر انگیزخته و شوق مجاهدت و تلاش مخلصانه در این راه را به آنها بخشیده است. ثمره‌ی کوشش‌های هوشمندانه‌ی جمع شما در این چند سال آن شده است که نماز که مظهر کامل پرستش و نیایش و رازگویی و نیاز جویی و عشق و ایمان به محبوب فطری عالم وجود است، پرتوی درخشانتر و حضوری برجسته‌تر در ذهن و عمل جامعه‌ی اسلامی ما یافته است. اکنون بحمدالله در بسیاری از جاهایی که جماعت مردم در آن گرد می‌آیند، و به ویژه مراکز گردآیی جوانان مانند مدارس و دانشگاه‌ها و سربازخانه‌ها و بوستانها و نیز دانشگاه‌های دولتی و راه‌ها و غیره، نماز، حاضر و بارز و چشم و دل نواز است. نوشته‌ها و گفته‌های بسیار در رسانه‌ها و در کتابها و درسها و برنامه‌های هنری و تبلیغی، به نماز می‌پردازد و ذهن‌ها و دل‌های کسان بی‌شماری را به این تکلیف شیرین و دلنشین، متمایل می‌سازد و به گزاردن آن وا می‌دارد.

شک نباید کرد که این، راهی است به سوی کامیابی و توفیق در همه‌ی مهمّ شخصی و اجتماعی، راهی است به سوی سعادت و فلاح. قد افلح المؤمنون، الذین هم فی صلوتهم خاشعون.

چه افراد و جماعتی که با شناختن قدر و جایگاه ذکر و خشوع و انابه - که نماز مظهر کامل آن است - و همراه کردن کار و ابتکار دنیایی با آن، به قله‌های تعالی و کمال رسیدند، و چه بی‌خبران و کوتاه‌نظرانی که با غفلت از این راز بزرگ هستی، خود را از سعادت کامل محروم ساختند و چه در صورت تلاش و کار مادی و چه در صورت بیکارگی و تنبلی، هر جا به گونه‌یی خود را در منجلابهای محرومیت و ناکامی غرقه ساختند. انسانهایی که تلاش و مجاهدت در عرصه‌ی زندگی بشری را با یاد خدا و انس با او و عشق به او همراه می‌سازند،

خوشبختی در معنای حقیقی آن را در می‌یابند و آن را برای جسم و جان خود فراهم می‌کنند.

شما برادران و خواهرانی که به امر نماز همت گماشته‌اید از این دیدگاه، در تدارک بزرگترین خدمت به مردم و کشور خود هستید، و بی‌گمان، ملت ما از معرفت به نماز و عمل به آن بهره‌های بزرگ در همه‌ی عرصه‌های زندگی خود خواهد برد.

مسئولان محترم اقامه‌ی نماز گزارش امید بخشی از به کار بستن سفارشهای قلبی درباره‌ی نماز داده‌اند. این جانب پس از سپاس از آنان و از همه‌ی بخشهایی که به آن سفارشها جامه‌ی تحقق پوشانده‌اند، به همه‌ی دست‌اندرکاران این مهم و دیگر مدیران و مسئولان کشور توصیه می‌کنم که:

۱ - برای تبیین ژرفای نماز و معرفی رازها و زیبایی‌های آن، دست به تلاش پیگیر و همه جانبه‌یی زده شود. در کتابهای معارف

دانشگاهها و کتب درسی دوره‌های پیش از دانشگاه و جزوه‌های کوچک و قابل فهم همه، سخنان نغز و پر مغز و مضمونهای تازه‌ی فراوان در این باره وارد شود.

۲ - احکام فقهی نماز به صورت آسان و روان منتشر شود، و جزوه‌ها و نوارهای صوتی و تصویری مناسب برای فرستادن به میان ملت‌های دیگر، آماده گردد.

۳ - اذان از حنجره‌ی اشخاص خوش‌صدا در همه جا پخش شود و هیچ شهر و محله‌ی محروم از آهنگ اذان نماند.

۴ - مساجد، به شکل شایسته غبار روبی شود و خدمت به مسجد، کاری مردمی و همگانی شمرده شود.

۵ - نماز صبح در مساجد اقامه شود.

۶ - نمازهای جمعه در هر شهر با شرکت فرزندان و اصحاب معرفت در ستادهای آن، پربارتر گردد.

۷ - مدیران دستگاه‌های اداری و دولتی، خود متصدی اقامه‌ی نماز در آن دستگاه‌ها شوند.

۸ - در سربازخانه‌ها آموزش نماز و عمل به آن، از آنچه هست، جدی‌تر گرفته شود

۹ - در میان جاده‌های بیابانی، مسجد به قدر کافی ساخته شود و در شهرهای سر راه در همه‌ی بیست و چهار ساعت، مسجد باز و آماده وجود داشته باشد.

۱۰ - در شهرها و شهرک‌هایی که تازه ساخته می‌شود، مسجد جامع، نخستین بنا و مرکز حقیقی شهر قرار گرفته و ساخته شود.

۱۱ - در همه‌ی اجتماعات با فرا رسیدن وقت نماز، نماز به پا داشته شود و اجتماعاتی که به خاطر انبوهی آن یا به هر جهت دیگر قادر به این کار نیستند، برنامه‌ی زمانبندی آنها جوری تنظیم شود که با وقت نماز تصادف پیدا نکند.

۱۲ - و به طور خلاصه وضع شهرها و روستاهای کشور را جوری کنید که هر کس که تازه وارد آن می‌شود، آن را محیط اهتمام به نماز و جایگاه اقامه‌ی آن بداند.

توفیقات همه‌ی شما را از خداوند خواستارم

سید علی خامنه‌ای - ۱۳۷۵/۰۶/۳۱

بسم الله الرحمن الرحيم

در میان مجموعه‌ی وظائف خطیری که با استقرار حاکمیت الهی در نقطه‌یی از زمین، بر دوش مؤمنان و بندگان زبده‌ی خداوند قرار می‌گیرد، قرآن اقامه‌ی نماز را شأنی ویژه بخشیده و آن را در صدر فهرست جای داده است: «الذین ان مکنهم فی الارض اقاموا الصلوة». اگر بر پا داشتن نماز در میان مردم، نقشی بنیانی نمی‌داشت و همچون پایه‌ی استواری برای پیشبرد هدفهای بزرگ نظام اسلامی به شمار نمی‌آمد، چنین تأکید بلیغی بر اهمیت نماز نمی‌شد.

حقیقت آن است که نماز با نقش عظیم تربیتی، با تأثیر شگرف در ایجاد آرامش و سکینه‌ی قلبی مؤمنان، با دمیدن روح توکل و تقوا و اخلاص در نماز گزار، با ایجاد فضای تقدس و معنویت در پیرامون نمازگزار که موجب دوری او و دیگران از گناه است، و با درسهای معرفتی گوناگون که در الفاظ و اذکار آن نهفته است، بسی بیش از صرفاً یک وظیفه‌ی شخصی، و در واقع دارای نقش کلیدی در اداره‌ی فرد و جامعه است. تأکیده‌های بلیغی که بر گزاردن این واجب شده، و حتی پدر و مادر موظف شده‌اند که فرزند خود را از دوران کودکی با آن مأنوس سازند، در میان همه‌ی واجبات دینی بی‌نظیر است؛ و این به خاطر نقش استثنایی نماز در تنظیم انگیزه‌های روانی فرد و تأمین فضای مساعد برای تحمل بارهای سنگین وظیفه در جامعه است. با توجه به همه‌ی این جهات، بحق باید نماز را برترین اعمال دانست و صلاى «حی علی خیر العمل» را در بانگ نماز، سخنی حکمت آمیز به حساب آورد. نماز است که مایه‌های لازم ایثار و گذشت و توکل و تعبد را که پشتوانه‌ی حتمی واجبات پر خطر و دشوار همچون جهاد و نهی از منکر و زکات است، در روح آدمی پدید می‌آورد و او را شجاعانه بدان میدانها گسیل می‌دارد. هنگامی که به خاطر هجوم دشمن، فریضه‌ی جهاد اهمیت می‌یابد، یا بر اثر دشواری زندگی قشرهایی از مردم، فریضه‌ی زکات و انفاق، همه را مخاطب می‌سازد، یا به اقتضای تلاش دشمن در عرصه‌ی فرهنگ و اخلاق، امر به معروف و نهی از منکر واجب همگانی می‌شود، در همه‌ی این شرائط، نماز، نه فقط از شأن «خیر العملی» فرو نمی‌افتد، بلکه به مثابه‌ی پشتوانه‌ی روحی و معنوی همه‌ی مجاهدتها و ایثارها و خطرپذیری‌ها، بر اهمیت آن افزوده می‌شود.

امروزه با سیطره‌ی نظم ماشینی بر همه‌ی جامعه‌های بشری، انسان و انسانیتها سخت در فشارند. آحاد بشر در چنین نظامی ناگزیرند آهنگ زندگی فردی و اجتماعی را، با نواخت سنگین و روح گداز ماشین، همسان و یک آهنگ کنند. رحم و مروت و گذشت و ایثار و بسی ارزشهای اخلاقی دیگر، در این همنواختی است که کم تأثیر و بی‌رنگ می‌شود، و خانواده و اخلاق همزیستی مهرآمیز خانوادگی، در چنین وضعی است که پایمال و منهدم می‌گردد. از دهها سال پیش، دلسوزان و تیزبینان، حتی در قلب محیط تمدن صنعتی و ماشینی، این خطر را احساس کرده و هشدار داده‌اند، و با تأسف، هنوز میلیونها انسان - به ویژه جوانان که احساسات لطیف‌تر و روحیه‌ی آسیب پذیرتر دارند - در این بلای بزرگ همچنان بی‌دفاع و بی‌علاج‌اند.

نیاز به رابطه‌ی معنوی با خداوند رحیم و کریم، بدین جهت امروز برای مردم دنیا از همیشه حادث‌تر و جدی‌تر است؛ و نماز برترین و کارآمدترین وسیله برای تأمین این نیاز است. بشریت امروز به نماز خالص و کامل و پرشور اسلامی، از همیشه نیازمندتر است و شما مسؤولان امر ترویج نماز، باید به کمک الهی بتوانید، نه فقط نسل رو به رشد و بالنده‌ی جوان کشورمان، بلکه همه‌ی جانهای نیازمند و کامهای تشنه‌ی بشر متحیر در سراسر جهان را اشباع کنید و از سرچشمه‌ی فیاض نماز بهره‌مند سازید.

این جانب ضمن تقدیر از زحمات شما عزیزان که سال به سال، گسترده‌تر و بار آورتر می‌شود، شما و دیگر مسؤولان و همه‌ی ملت عزیز را به نکات زیر توصیه می‌کنم:

۱ - آشنایان با معارف اسلامی، شأن نماز و روح و محتوا و گستره‌ی تأثیر آن در جان فرد و مجتمع را با شیوه‌های رسا تبیین کنند، و به ویژه هنرمندان برای این مقصود از ابزار کارآمد هنر بهره بگیرند.

۲ - پدر و مادرها، کودکان و نوجوانان را با صورت و معنای این فریضه آشنا سازند و اگر باید از دیگران کمک گرفت، کتابهای شیرین و آسان فهم را برای کودکان خود بخوانند

۳ - معلمان مدارس در هنگام نماز، نوجوانان پسر و دختر را به حضور در نمازخانه‌های مدارس تشویق کنند و خود پیش از همه به نماز بشتابند

۴ - مسؤولان پرورشی مدارس، نماز را در رأس برنامه‌های پرورشی به شمار آورند.

۵ - مسؤولان ورزش کشور، محیط ورزش را با یادآوری و اقامه‌ی نماز روح بخشند و در تعیین وقت مسابقات ورزشی، ساعت نماز را فارغ و زمین و زمان را آماده‌ی برگزاری نماز کنند.

۶ - برنامه ریزان حرکت رسانه‌های سفری مانند قطار و هواپیما و غیر آن، حفظ وقت و امکان نماز مسافران را در برنامه‌ریزیها در نظر بگیرند.

۷ - ائمه‌ی محترم جماعات، مساجد را از همیشه فعال‌تر کنند و آموزش ترجمه و مفهوم و روح نماز را به شکل نوین و جذاب، در برنامه‌های خود بگنجانند.

۸ - نویسندگان کتب معارف دبیرستانها و دانشگاهها، نماز را از موضوعات مورد بحث آن کتابها قرار دهند و در آن، بحث‌های عالمانه و عمیق را در این باره مطرح سازند.

۸ - جوانان عزیز، دقائق معدود نماز را فقط برای نماز بگذارند و در طول نماز، تا آنجا که می‌توانند، با تمرکز و حضور قلب، مایه‌ی زندگی بخش ذکر و تضرع را برای جان و دل نیازمند خویش تأمین کنند.

۱۰ - همگان، نماز را که داروی شفابخش روح و مایه‌ی صفا و آرامش و نورانیت است، بر همه‌ی کارهای دیگر مقدم دارند و در هیچ شرائطی خود را از آن محروم نسازند و هرگز به بهانه‌ی مشغله و گرفتاری، این حضور رهایی بخش در محضر آفریدگار رحیم و کریم و عزیز را از دست ندهند.

خداوند فیض نماز را بیش از پیش بر این ملت مؤمن و نمازگزار ارزانی فرماید.

والسلام علیکم و رحمه‌الله - ۱۳۷۶/۰۷/۰۷ - سید علی خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

نظام اسلامی که برترین هدفش، پرورش انسانهای والا و بافضیلت است، سازندگی فرد و جامعه را از هر دو سو، یعنی هم از جسم و هم از جان، هم در عرصه‌ی مادی و هم در ساحت معنوی به پیش می‌برد و هر دو بال پرواز و تعالی آدمی را می‌گشاید و می‌آراید. عبادات و در رأس آنان «نماز» بدین جهت است که چنین اهمیتی می‌یابد و نماز ستون دین نامیده می‌شود. نماز آن گاه که با توجه و حضور همراه است، نه تنها دل و جان نمازگزار، که فضای پیرامون او را نیز لطیف و نورانی و معطر می‌سازد و به خانه و خانواده و محیط کار و محفل دوستان و مجامع شهروندان و همه‌ی فضاهای زندگی پرتوافشانی می‌کند.

هرچه نمازگزاران متوجه و خاشع و ذاکر بیشتر شوند، ظلمات خودخواهیها و خودکامگیها و بددلیها و آزمندیها و تجاوزگریها و حسادتها و بدخواهیها کمتر می‌شود و نور رستگاری بر پیشانی زندگی، بیشتر می‌درخشد.

ریشه‌ی همه‌ی تلخکامیهای بشر در غفلت از خدا و محدود شدن به منافع شخصی است. نماز، آدمی را از این حصارهای ظلمانی می‌رهاند و شهوت و غضب او را به سوی حقیقت متعالی و خیر همگانی هدایت می‌کند.

نماز خاشعانه و سرشار از حال و حضور، بهشتی واقعی، نخست در دل و جان نمازگزار و بتدریج در محیط زندگی می‌آفریند و صلاح و فلاح را به انسان هدیه می‌کند. از این رو در همه‌ی ادیان الهی، نمازگزاردن، اصلی‌ترین ادب دینداری و آشکارترین و عمومیت‌ترین نشانه‌ی ایمان است، و نماز اسلام، کاملترین و زیباترین نمازها است.

یکی از برکات انقلاب اسلامی در سالهای اخیر آن است که دلهای پُرشور و شوقی را به اهمیت و والایی فریضه‌ی نماز توجه داده و ترویج روزافزون این پایه‌ی اساسی دین را، مرکز همت و تلاش آنان ساخته است. اکنون در سال، هزاران تلاش گرانبها، با اهتمام و کوشش صادقانه‌ی آنان، صرف آن می‌شود که راه روشن نماز به روی همگان گشوده شود و نمازگزاران بیشتری توفیق نماز باتوجه و تذکر بیابند. انواع فعالیتهای فرهنگی و هنری و تحقیقی و اجرایی در فهرست طولانی این تلاشها قرار دارند. این جانب وظیفه‌ی خود می‌دانم که از این تلاشگران مؤمن که مشتمل بر مسؤولان عالی‌رتبه‌ی دولتی، و علمای معزز دینی، و برجستگان فرهنگی و علمی و هنری، و جوانان پُرشور و زنان و مردان مؤمن از بخشهای گوناگون اجتماع است، صمیمانه سپاسگزاری کنم و به طور ویژه از روحانی آگاه و دلسوز جناب حجت الاسلام قرائتی که نیروی عظیمی را در این راه بسیج کرده‌اند، تشکر نمایم. اکنون لازم می‌دانم تذکراتی را به شما و همه‌ی مردم عزیزمان عرض کنم:

۱ - همه‌ی آحاد نمازگزار باید سعی کنند که نماز را با توجه به معانی کلمات بخوانند، یعنی در نماز با خدای عزیز و رحیم سخن بگویند. این است آن سرچشمه‌ی فیضی که جان نمازگزار را سیراب می‌کند. البته این حقیقت نباید دستاویزی برای نفس بهانه‌گیر باشد که اگر توفیق چنین توجه و حضوری نیافت، نماز را ترک کنند. نماز در هر صورت واجب و فریضه است و تارک نماز بزرگترین فرصت ارتباط با خداوند سبحان را از دست می‌دهد.

۲ - لازم است دست‌اندرکاران، اوراقی شامل ترجمه‌ی نماز در همه‌ی سطوح، فراهم و میلیونها نسخه از آن را در همه جا منتشر کنند. به هر کسی باید این امکان را بدهید که معانی کلمات نماز را بفهمد.

۳ - فصل تازه‌ی از اقامه‌ی نماز - که بحمدالله در سطح شهرهای کشور تا حدود گسترده‌ی صورت گرفته - باید در سطح روستاهای کشور آغاز شود. ترویج صورت و معنای نماز در روستاها را با برنامه‌ریزی وسیع، آغاز کنید.

- ۴ - چه نیکو است که از همه‌ی شهرهایی که در آن حوزه‌ی علمیه و طلاب علوم دینی حضور دارند، در همه‌ی شبهای جمعه گروههایی به روستاها اعزام شوند. شعار اول این پیام‌رسانان دین و معنویت، باید اقامه‌ی نماز باشد.
- ۵ - علمای دینی و فضایی که در بخشهای گوناگون دولتی به خدماتی اشتغال دارند، شایسته است که به عمران معنوی مساجدی که در آنها نماز جماعت اقامه نمی‌شود، بپردازند، امامت در مسجد را نیز وظیفه‌ی بزرگ بشمرند.
- ۶ - مأموران بخشهای گوناگون دولتی، توصیه‌ها و دستورهای وزرای محترم درباره‌ی نماز را به طور جدی دنبال کنند. همه‌ی سطوح و بخشها در این تلاش مقدس سهیم شوند و سهمی از اجر آن را نصیب خود کنند.
- ۷ - نماز در اغلب موارد در قرآن کریم همراه و هم‌شأن زکات آمده است. فریضه‌ی عظیم زکات نیز همانند نماز به مجاهدتی خستگی‌ناپذیر و تلاشگرانی صادق و دلسوز نیازمند است. انتظار و امید آن است که شما عزیزان در این میدان جدید نیز گام نهید و همه‌ی کسانی که می‌توانند در ترویج و تبیین و تحقیق مسأله‌ی مهم زکات، خدمتی ارائه کنند. بی‌درنگ دامن همت به کمر زنند و از خود صدقه‌ی جاریه‌ی بر جای نهند.
- از خداوند شکور و رحیم مسألت می‌کنم که خدمات شما را به نحو شایسته قبول فرماید و دعای حضرت ولی‌الله الاعظم ارواحفاده را شامل حال شما نماید.
- والسلام علیکم و رحمه‌الله - سید علی خامنه‌ای - ۷۷/۶/۱۸

بسم الله الرحمن الرحيم

اگر چه درباره‌ی نماز سخنان گزیده و پرمغز از ائمه معصومین علیهم السلام و نیز از متفکران و صاحب‌نظران دینی، دل‌های هدایت‌پژوه را روشن ساخته و به حقیقت و حکمت این فریضه‌ی بزرگ الهی آشنا کرده است، با این همه باید گفت جایگاه بلند پایه نماز هنوز برای بسیاری از مردم حتی آنان که نماز را فریضه می‌دانند و به جای می‌آورند، به درستی شناخته نیست. بی‌شک آگاهان جوامع اسلامی در این باب وظیفه‌ای سنگین بر عهده دارند و جای آن است که همه‌ی روشهای تبیین و روشن‌گری برای ادای حق معرفت نماز به کار گرفته شود.

باید گفت که نماز معبر اصلی برای سلوک انسان در راهی است که ادیان الهی در برابر آدمی نهاده‌اند تا بتواند از آن به هدف و غایت اصلی حیات یعنی رستگاری و خوشبختی دنیا و آخرت دست یابد. نماز اولین قدم سلوک الی الله است؛ ولی ظرفیت این عامل الهی به اندازه ایست که در اوج کمال بشری نیز می‌تواند بال پرواز انسان عرشی شود، تا آنجا که برترین انسان تاریخ یعنی پیامبر گرامی اسلامی می‌فرماید: "نماز نور چشم من است" و در هنگام فرارسیدن وقت نماز از مؤذن خود می‌خواهد که با سردادن بانگ اذان، جان او را کامیاب و سرشار از راحت و امنیت سازد. شاید بتوان گفت که هیچ عامل عبادی دیگری اینگونه در همه‌ی مراحل تکامل معنوی انسان برای او کارگشا و نیرو بخش و پیشبرنده نیست.

نماز از آنجا که اولاً سلامت و تعالی اخلاقی و معنوی به افراد جامعه می‌بخشد و ثانیاً از آن رو که باشکل و محتوای ویژه خود نمازگزار را به انضباط می‌کشانند و از بی‌هودگی و ولنگاری نجات می‌دهد، به حق باید یکی از عوامل مهم انضباط و انتظام اجتماعی شناخته شود. اگر نماز با حضور و از سر شوق و در هنگام فضیلت در میان مردمی رواج پیدا کند، اینها دستاوردهای قطعی آن مردم خواهد بود، بدیهی است که نماز از سر کسالت و بی‌حضور و یا خودنمایانه، هیچ یک از این فوائد را نخواهد داشت.

اکنون که بحمدالله به همت شما کمربستگان امر نماز حرکت تازه‌ای در جهت کشانده شدن دل‌ها به نماز به راه افتاده است، لازم است که از ظرفیت عظیم این عطیه‌ی الهی بیشترین بهره برده شود. جوانان با مضامین و معارف گنج‌انیده در نماز به درستی آشنا شوند. جا و فضا برای نمازگزاران در همه‌ی مکان‌هایی که مردمی در آن گرد می‌آیند، به شکل شایسته و جذاب آماده گردد. هر برنامه‌ی مزاحم با نماز در اول وقت از سوی دستگاه‌های مؤثر مانند مراکز رسانه و فرهنگی و مرکز جابجایی مسافران و مراکز کسب و کار برطرف گردد. آهنگ اذان و لزوماً با صدای خوش در همه‌ی اوقات نماز در همه جای کشور به گوش رسد. ائمه‌ی جماعت و کسانی که در عمل، خود مقتدای دیگرانند، در تحصیل شرایط نماز مقبول مجاهدت بلیغ کنند. و مانند اصحاب معروف ائمه علیهم السلام در کیفیت و کمیت نمازهای فریضه و نافله سرمشق دیگران باشند و خلاصه نماز را که دهها سال پیش از انقلاب در کشور ما مورد بی‌مهری و تهاجم تبلیغات گوناگون قرار گرفته بود، در کیفیتی شایسته همگانی کنند.

فضل و توفیق و هدایت الهی و دعای حضرت ولی الله الاعظم ارواحنا فداه را برای شما و همه‌ی نمازگزاران مسألت می‌کنم.

سید علی خامنه‌ای

۷۸/۶/۱۸

بسم الله الرحمن الرحيم

در میان خصلت‌های نکوهیده که سلامت جان و راحت زندگی را با خطر و مانع مواجه می‌سازند، تکبر از پرافت‌ترین آنهاست. خودبرتربینی و سرکشی برخاسته از آن، چه بسیار حقیقت‌ها را ناشناخته، و چه راه‌های فضیلت را ناپیموده می‌گذارد. و چه کینه‌ها و خصومت‌های نابحق و چه زشتی‌ها و ناهنجاری‌ها که پدید می‌آورد. آری تکبر، حجاب حقیقت، و خار راه فضیلت، و دشمن صفا و صداقت، و انگیزه‌ی دشمنی و شرارت است. آحاد و جامعه‌های بشری از آغاز عمر خود تا کنون، ضایعات بی‌شماری را از کبر و خود پسندی اقوام و افراد، و سرکش‌ها و تعصبات ناشی از آن، تحمل کرده‌اند و می‌کنند.

عبادات اسلامی و بیش از همه نماز، برای زدودن این آفت از جان آدمیان، از جمله درمان‌های مؤثر و کارآمد می‌باشند.

نماز، آنگاه که با حال و حضور و آداب، گزارده شود روح آدمی را به نیازمندی ذاتی وی آشنا می‌سازد، و ریشه کبر و تفاخر و جبروت موهوم را در درون او می‌سوزاند. خشوع در برابر پروردگار، نور بصیرت را بر دل او می‌تاباند و سایه‌ی وهم‌آلود خود بزرگ‌بینی را از آن می‌زداید: فرض الله الایمان تطهیرا من الشرک و الصلاه تنزیها من الکبر...

چه نیکو است به سخن پیشوای پرهیزکاران و امیر مؤمنان (علیه السلام) گوش فرادهیم و ستایش نماز را در سالی که مزین به نام والای اوست، از بیان ستوده‌ی او بشنویم. در نهج البلاغه چنین آمده است. و عن ذلک ما حرس الله عباده المؤمنین بالصلوات و الزکوات و مجاهده الصیام فی الایام المفروضات، تسکینا لاطرافهم و تخشيعا لبصارهم و تذلیلا لنفوسهم و تخفیضا لقلوبهم و اذها باللخیلاء عنهم.. یعنی: خداوند بندگان مؤمن را با نمازها و زکات‌ها و روزه‌های دشوار از کبر و خودبینی محافظت و حراست می‌کند: به پیکر آنان آرامش می‌بخشد، به دیدگان آنان فروتنی می‌دهد، نفس آنان را رام می‌سازد، دل‌های آنان را افتادگی می‌آموزد، و خودپسندی را از آنان دور می‌کند.

در کشور اسلامی ما همه‌ی آحاد مردم، بویژه بلندپایگان علمی و اجتماعی و مالی، به این خصوصیات نیازمندند. بلای طغیان، و تجاوز، و زورگویی، و زیاده‌طلبی، و تحقیر دیگران، و نادیده گرفتن حق صاحبان حق، امروزه بزرگترین آفت جوامع بشری و جامعه‌ی جهانی است و علاج این همه، در این بیان والای علوی علیه السلام است.

توجه به این واقعیت‌ها، نقش برجسته‌ی نماز و نیایش را در چشم اهل بصیرت و انصاف آشکار می‌سازد و اهتمام به ترویج و تعریف این فریضه‌ی پر راز و رمز را، بر دوش آگاهان جامعه می‌نهد. اینجانب ضمن سپاسگزاری از شما که به کار نماز و معرفی و اقامه‌ی آن پرداخته‌اید، بار دیگر بر توصیه‌هایی که در پیام‌های گذشته کرده‌ام تأکید می‌ورزم.

نسل جوان و نیک نهاد کشور را به قدردانی از فرصت نماز که فرصت شکفتگی معنوی و پالایش روحی است فرامی‌خوانم، به مسئولان فرهنگی و رسانه‌یی و همه مبلغان دینی اهمیت ترویج این فریضه و نقش بی‌همتای آن در پرورش فضیلت‌ها و زدودن فسادها را یادآور می‌شوم. و از همه‌ی خدمتگزاران این راه، و دلسوزان امر نماز که با قلم و بیان و مال و آبرو و حضور خود، به اقامه‌ی نماز کمک می‌کنند صمیمانه تشکر می‌کنم. امید است همگی مشمول رحمت الهی و دعای حضرت بقیه الله ارواحنا فداه باشید.

والسلام علیکم و رحمه الله

بسم الله الرحمن الرحيم

انسان که از سویی گاه مظهر برترین و زیباترین حقایق هستی است، از سویی دیگر، گاه محلّ بُروز زشتیها و پستیهای بی‌همانند نیز می‌گردد. اگر در جایی و زمانی او را مظهر آگاهی و محبت و فداکاری یا خردمندی و آفرینندگی و پیشرفت در عرصه‌های تعالی، یا آیت شوق و شور و امید می‌بینیم، در جایی و زمانی دیگر او را دچار غفلت و کینه و خودخواهی، یا جهل و عادت و رکود، یا سستی و نومیدی و بدبینی مشاهده می‌کنیم.

این عنصر با استعداد، می‌تواند برترین موجود گیتی تا پست‌ترین پدیده‌ی هستی گردد. او مجهّز به همه‌ی ابزارها و زمینه‌های تعالی و تکامل معنوی و مادی، آفریده شده است. سرشت او، نیک و راه‌نیکی به روی او باز است. خرد و قدرت بر تصمیم‌گیری و انتخاب، دو بال توانای اویند. و رسولان الهی راهنمایان و امید دهندگان و کمک‌کنندگان به او.

اما او با این حال می‌تواند تسلیم ضعفها و هوسها و خودخواهیها یا جهلها و غفلتها و عاداتهای خود شود و خود را از همه‌ی آن بشارتها و امیدها و معراجها محروم سازد. این همان است که آن را باید «فسادپذیری انسان» نامید و همان است که در عمر دراز بشریت و نیز در عمر هر یک از آحاد بشر، بزرگترین مصیبت او و خطرناکترین تهدید او بشمار رفته است و می‌رود.

برای پیشگیری و نیز درمان این آفت بزرگ، دین خدا «ذکر» را به انسان آموخته است. ذکر یعنی حقیقت را به یاد آوردن، خود را در برابر خدا یافتن، به او گوش سپردن و به او دل دادن.

یعنی از دلمشغولیهای که آدمی را اسیر وسوسه‌ی هوسها می‌کند یا میل به برتری‌جویی و کین ورزی و آزمندی او را ارضاء می‌سازد، خود را رها ساختن، یعنی او را از جهنمی که برای خود فراهم کرده است، به بهشت صفا و انس و بهجت و امن بردن. و نماز با ترکیب هماهنگ دل و زبان و حرکت، نابتین و کاملترین نمونه و وسیله‌ی ذکر است.

انسان در زندگی شخصی‌اش، گاه بر اثر محنتها و شدتها و مصیبتها، و در زندگی جمعی‌اش گاه با حوادث تحول‌آفرین مانند حرکت عمومی به سوی جهاد یا انفاق یا کمک به نیازمندان، به عامل ذکر نزدیک می‌شود، و گاه با سرگرمیهای هوس‌آلود و غرق شدن در سرخوشی و اشرافیگری و عیش‌بارگی، از آن دور می‌افتد. عنصری که می‌تواند در همه‌ی این احوال او را به بهشت «ذکر» نزدیک یا نزدیکتر کند، نماز است.

نماز در حالات آمادگی روحی، به آدمی عروج و حال و حضور بیشتر می‌بخشد و در حالات غفلت و ناآمادگی، در گوش او زنگ آماده باش می‌نوازد و او را به آن وادی نورانی نزدیک می‌سازد.

لذا نماز در هیچ حالی نباید ترک شود. در عین شدت و محنت، در بحبوحه‌ی میدان جهاد، در هنگام فراغ و آسایش، و حتی در میان محیط لجن‌آلودی که انسان با هوسها و کینه‌ها و شهوتها و خودخواهیها، پیرامون خود پدید آورده است، نماز یک شربت مقوی و شفابخش است، باید آن را با دل و جان خود نوشید و از هر نقطه که در آن واقع شده‌ایم، یک گام یا یک میدان به بهشت رضوان نزدیک شد.

از این روست که نه حَیَّ عَلَى الْجَهَاد و نه حَیَّ عَلَى الصَّوْم و نه حَیَّ عَلَى الْإِنْفَاق، نگفته‌اند، ولی در هر روز بارها سروده‌اند: حَیَّ عَلَى الصَّلَاة.

در دوران انقلاب و جنگ تحمیلی، نماز، ما را در حرکتمان مصمّمتر و نیرومندتر می‌کرد، و امروز که خطر غفلت و عیش‌بارگی و آرزوهای حقیر و تنگ‌نظرانه و عاداتها و روزمرگیها ما را تهدید می‌کند، نماز به ما مصونیت می‌بخشد و بن‌بستهای پنداری را می‌شکند و راه ما را روشن و افق را درخشان می‌سازد.

این تنها برگی از کتاب مناقب نماز است، و همین برای به راه انداختن حرکتی جدی‌تر از گذشته، می‌تواند انگیزه‌ی ژرف و کارآمد پدید آورد.

همه باید در این حرکت بزرگ که شایسته است جهاد نامیده شود، خود را ملزم و متعهد بدانند. علمای دین، روشنفکران، هنرمندان، جوانان، پدران و مادران و همسران، دارندگان منبرها و رسانه‌ها، نویسندگان، و بیش از همه مسئولان بخشهای حکومتی مانند: وزارت‌های آموزش و پرورش، علوم و فن آوری، ارشاد، صدا و سیما، سازمانهای تبلیغاتی، مراکز تولید سینمایی، پژوهشگاهها، مدیرانی که نیروی انسانی کلانی در قبضه‌ی امر و نهی آنهاست، مانند: نیروهای مسلح، وزارتخانه‌ها، کارگاهها، دانشگاهها و مدارس، وسائل حمل و نقل و غیره و غیره.

اینان هر یک به گونه‌ی می‌توانند و می‌باید در این حرکت همگانی سهیم گردند و نقش ویژه‌ی خود را بگذارند. این کار با سهل انگاری و کم‌همتی به سرانجام خود نمی‌رسد. از برترین شیوه‌ها و فنی‌ترین و هنری‌ترین ابزارها باید بهره گرفته شود.

نمایش نماز جماعت مہجوری با جمع معدودی آنها از فرسودگان بی‌نشاط، ترویج نماز جماعت نیست، همچنانکه پخش صدای اذان از رسانه‌های صوت و تصویر، کافی نیست. جوانهای ما هزاران صف جماعت پر شور و حال در سراسر کشور تشکیل می‌دهند، مردم زیادی از آنان که فیلمهای سینمایی در گزارش واقعتهای زندگی آنان ساخته می‌شود، اهل نماز و نیاز و تهجدند، حنجره‌های بسیاری از روی ایمان و تعبد در هنگام اذان، صدا به این سرود معنوی بلند می‌کنند، گروههای انبوهی در هنگام نماز از کار روزانه دست کشیده به مسجد رو می‌آورند، اینها می‌توانند در ساختههای هنری، چهره‌ی زیبا و ترغیب کننده‌ی این فریضه‌ی نجات بخش را به همه نشان دهد.

در دانشگاهها و دیگر مراکز انسانی انبوه، مسجد می‌تواند جایگاه امن و صفا باشد، و امام جماعت، غمگساری و راهنمایی و همدلی را در کنار اقامه‌ی نماز، در آن مهبط رحمت و هدایت الهی به نمازگزاران هدیه کند. مجامع دانشجویی و دانش آموزی در آن صورت، جذابترین مرکز تجمع خود را مسجد دانشگاه و مدرسه خواهند یافت و پایگاه تقوا، پایگاه فعالیت جوانان خواهد شد.

به مدیران آموزش و پرورش و علوم یادآوری می‌کنم که سهم مسجدسازی و مسجدپردازی باید در اعتبارات فعالیتهای فوق برنامه، در ردیف اول و بیش از سهم دیگر بخشهای این سرفصل باشد.

هجرت هفتگی روحانیون مستقر در مراکز نظامی و غیره، به روستاهای همسایه‌ی این مراکز از توصیه‌های پیشین من است که بر آن تاکید می‌ورزم. همچنین فراهم ساختن فضای مادی و معنوی برای اقامه‌ی نماز در بوستانها و گردشگاهها و نمایشگاهها و امثال آن. امامان محترم جماعت اگر خود بر اثر کهولت و غیره نمی‌توانند وظیفه‌ی رابطه و انس و راهنمایی را برای نمازگزاران بویژه جوانان فراهم کنند، در کنار خود فضایی جوان و پرنشاط را به کار گیرند و آنان را در کار با خود شریک سازند.

نمازهای جمعه باید پایگاه جذب و نصیحت و تعلیم باشد. امامان محترم جمعه با کمک برگزار کنندگان مراسم نماز، همه‌ی سعی خود را در این جهت مبذول دارند.

خدا را سپاس که محیط عمومی کشور، محیط ذکر و نماز و معنویت است، و خدا را سپاس که خیل عظیمی از مردم ما بویژه جوانان با نماز و نیاز، پیوندی روحی و عاطفی و عقلانی دارند. لیکن این همه باید گامهای نهایی شمرده نشود و بیش از گذشته تلاش عالمانه و مدبرانه و نازک‌اندیشانه در این رویکرد به کار رود.

لازم میدانم از همه‌ی کسانی که این راه را دلسوزانه گشوده و پیموده و برای آینده‌ی آن برنامه‌ریزی کرده‌اند صمیمانه سپاسگزاری کنم، بویژه از روحانی پرهیزگار و پارسا و پرانگیزه جناب حجت الاسلام قرائتی که حقاً در این کار بر گردن همه‌ی ما حقی بزرگ دارند. رحمت خدا و توجه حضرت بقیة‌الله (ارواحنا فداه) را برای ایشان و همگان مسألت می‌کنم.

والسلام علیکم و رحمۃ‌الله - سیدعلی خامنه‌ای - ۱۳۸۰/۰۶/۱۵

پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز ضمن یادآوری نکات پیام سال گذشته به اجلاس نماز و تأکید بر لزوم تشریفاتی ندانستن این نکات تصریح کردند: اکنون مسؤولان اجرایی مخاطب مطالبات مطرح شده در پیام سال گذشته، باید به این سؤال پاسخ دهند که تا چه حد به وظایف خود عمل کرده‌اند و از رئیس جمهور و دیگر مسؤولان عالیرتبه انتظار می‌رود که ضمن مواجه کردن دست‌اندرکاران با این سؤال اساسی، پاسخ فعال آنان را درخواست نمایند. متن پیام به این شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

این گردهمایی را که همه ساله با حضور بلندپایگان علمی و سیاسی کشور تشکیل می‌گردد، باید یکی از مهمترین گردهمایی‌ها شمرد، زیرا موضوع آن نماز است که برترین فریضه دینی است و مخاطب آن همه‌ی آحاد ملت‌اند و از این رو لازم است که دست‌اندرکاران اجرایی ذیربط نکاتی را که در آغاز این گردهمایی خطاب به آنان تذکر داده می‌شود صرفاً یک توصیه‌ی تشریفاتی نینگارند. در پیام سال گذشته‌ی اینجانب به حاضران این گردهمایی و دیگران چنین آمده است:

«انسان که از سوئی گاه مظهر برترین و زیباترین حقایق هستی است، از سوئی دیگر، گاه محل بروز زشتیها و پستیهای بی‌همانند نیز می‌گردد. اگر در جائی و زمانی او را مظهر آگاهی و محبت و فداکاری یا خردمندی و آفرینندگی و پیشرفت در عرصه‌های تعالی، یا آیت شوق و شور و امید می‌بینیم، در جائی و زمانی دیگر او را دچار غفلت و کینه و خودخواهی، یا جهل و عادت و رکود، یا سستی و نومیدی و بدبینی مشاهده می‌کنیم

این عنصر با استعداد، می‌تواند برترین موجود گیتی تا پست‌ترین پدیده‌ی هستی گردد. او مجهّز به همه‌ی ابزارها و زمینه‌های تعالی و تکامل معنوی و مادی، آفریده شده است. سرشت او، نیک و راه‌نیکی به روی اوباز است. خرد و قدرت بر تصمیم‌گیری و انتخاب، دو بال توانای اویند. و رسولان الهی راهنمایان و امیددهندگان و کمک‌کنندگان به او.

اما او با این حال می‌تواند تسلیم ضعفها و هوسها و خودخواهیها یا جهلها و غفلتها و عاداتهای خود شود و خود را از همه‌ی آن بشارتها و امیدها و معراجها محروم سازد. این همان است که آن را باید «فسادپذیری انسان» نامید و همان است که در عمر دراز بشریت و نیز در عمر هر یک از آحاد بشر، بزرگترین مصیبت او و خطرناکترین تهدید او به شمار رفته است و می‌رود.

برای پیشگیری و نیز درمان این آفت بزرگ، دین خدا «ذکر» را به انسان آموخته است. ذکر یعنی حقیقت را به یاد آوردن، خود را در برابر خدا یافتن، به او گوش سپردن و به او دل دادن.

یعنی از دلمشغولیهای که آدمی را اسیر وسوسه‌ی هوسها می‌کند، یا میل به برتری‌جویی و کین‌ورزی و آزمندی او را ارضا می‌سازد، خود را رها ساختن، یعنی او را از جهنمی که برای خود فراهم کرده است، به بهشت صفا و اُس و بهجت و اَمَن بردن.

و نماز با ترکیب هماهنگ دل و زبان و حرکت، نابترین و کاملترین نمونه و وسیله‌ی ذکر است.

انسان در زندگی شخصی‌اش، گاه بر اثر محنتها و شدت‌ها و مصیبتها، و در زندگی جمعی‌اش، گاه با حوادث تحوّل‌آفرین مانند حرکت عمومی به سوی جهاد یا انفاق یا کمک به نیازمندان، به عامل ذکر نزدیک می‌شود، و گاه با سرگرمیهای هوس‌آلود و غرق شدن در

سرخوشی و اشرافیگری و عیش‌بارگی، از آن دور می‌افتد. عنصری که می‌تواند در همه‌ی این احوال او را به بهشت «ذکر» نزدیک یا نزدیک‌تر کند، نماز است.

نماز در حالات آمادگی روحی، به آدمی عروج و حال و حضور بیشتر می‌بخشد و در حالات غفلت و ناآمدگی، در گوش او زنگ آماده باش می‌نوازد و او را به آن وادی نورانی نزدیک می‌سازد.

لذا نماز در هیچ حالی نباید ترک شود. در عین شدت و محنت، در بُجوحه‌ی میدان جهاد، در هنگام فراغ و آسایش، و حتی در میان محیط لجن‌آلودی که انسان با هوسها و کینه‌ها و شهوت‌ها و خودخواهیها، پیرامون خود پدید آورده است. نماز یک شربت مقوی و شفا بخش است، باید آن را با دل و جان خود نوشید و از هر نقطه که در آن واقع شده‌ایم، یک گام یا یک میدان به بهشت رضوان نزدیک شد.

از این روست که نه حَیَّ عَلَى الْجَهَاد و نه حَیَّ عَلَى الصَّوْم و نه حَیَّ عَلَى الْإِنْفَاق، نگفته‌اند، ولی در هرروز بارها سروده‌اند: حَیَّ عَلَى الصَّلَاة.

در دوران انقلاب و جنگ تحمیلی، نماز، ما را در حرکتمان مصمّمتر و نیرومندتر می‌کرد، و امروز که خطر غفلت و عیش‌بارگی و آرزوهای حقیر و تنگ‌نظرانه و عادت‌ها و روزمرگی‌ها ما را تهدید می‌کند، نماز به ما مصونیت می‌بخشد و بن‌بست‌های پنداری ما را می‌شکند و راه ما را روشن و افق را درخشان می‌سازد.

این تنها برگی از کتاب مناقب نماز است، و همین برای به راه انداختن حرکتی جدی‌تر از گذشته، می‌تواند انگیزه‌ی ژرف و کارآمد پدید آورد.

همه باید در این حرکت بزرگ که شایسته است جهاد نامیده شود، خود را مُلتزم و متعهد بدانند. علمای دین، روشنفکران، هنرمندان، جوانان، پدران و مادران و همسران، دارندگان منبرها و رسانه‌ها، نویسندگان، و بیش از همه مسئولان بخش‌های حکومتی مانند: وزارت‌های آموزش و پرورش، علوم و فن‌آوری، ارشاد، صدا و سیما، سازمان‌های تبلیغاتی، مراکز تولید سینمایی، پژوهشگاه‌ها، مدیرانی که نیروی انسانی کلانی در قبضه‌ی امر و نهی آنهایند، مانند: نیروهای مسلح، وزارتخانه‌ها، کارگاه‌ها، دانشگاه‌ها و مدارس، وسایل حمل و نقل و غیره و غیره..

اینان هر یک به گونه‌ای می‌توانند و می‌باید در این حرکت همگانی سهیم گردند و نقش ویژه‌ی خود را بگذارند.

این کار با سهل‌انگاری و کم‌همتی به سرانجام خود نمی‌رسد. از برترین شیوه‌ها و فنی‌ترین و هنری‌ترین ابزارها باید بهره گرفته شود.

نمایش نماز جماعت مهجوری، با جمع معدودی، آنهم از فرسودگان بی‌نشاط، ترویج نماز جماعت نیست. همچنانکه پخش صدای اذان از رسانه‌های صوت و تصویر، کافی نیست. جوانهای ما هزاران صف جماعت پرشور و حال در سراسر کشور تشکیل می‌دهند، مردم زیادی از آنان که فیلمهای سینمایی در گزارش واقعیتهای زندگی آنان ساخته می‌شود، اهل نماز و نیاز و تهجدند، حنجره‌های بسیاری از روی ایمان و تعبد در هنگام اذان، صدا به این سرود معنوی بلند می‌کنند، گروههای انبوهی در هنگام نماز از کار روزانه دست کشیده به مسجد رو می‌آورند، اینها می‌تواند در ساختههای هنری، چهره‌ی زیبا و ترغیب کننده‌ی این فریضه‌ی نجات‌بخش را به همه نشان دهد. در دانشگاهها و دیگر مراکز انسانی انبوه، مسجد می‌تواند جایگاه امن و صفا باشد، و امام جماعت، غمگساری و راهنمایی و همدلی را در کنار اقامه‌ی نماز، در آن مهبط رحمت و هدایت الهی به نمازگزاران هدیه کند.

مجامع دانشجویی و دانش‌آموزی در آن صورت، جذابترین مرکز تجمع خود را مسجد دانشگاه و مدرسه خواهند یافت و پایگاه فعالیت جوانان خواهد شد.

به مدیران آموزش و پرورش و علوم یادآوری می‌کنم که سهم مسجدسازی و مسجدپردازی باید در اعتبارات فعالیتهای فوق برنامه، در ردیف اول و بیش از سهم دیگر بخشهای این سرفصل باشد.

هجرت هفتگی روحانیون مستقر در مراکز نظامی و غیره، به روستاهای همسایه‌ی این مراکز از توصیه‌های پیشین من است که بر آن تأکید می‌ورزم. همچنین فراهم ساختن فضای مادی و معنوی برای اقامه‌ی نماز در بوستانها و گردشگاهها و نمایشگاهها و امثال آن

امامان محترم جماعت، اگر خود بر اثر کهولت و غیره نمی‌توانند وظیفه‌ی رابطه و انس و راهنمایی را برای نمازگزاران، بویژه جوانان فراهم کنند، در کنار خود فضایی جوان و پرنشاط را به کار گیرند و آنان را در کار با خود شریک سازند.

نمازهای جمعه باید پایگاه جذب و نصیحت و تعلیم باشد. امامان محترم جمعه با کمک برگزار کنندگان مراسم نماز، همه‌ی سعی خود را در این جهت مبذول دارند.

خدا را سپاس که محیط عمومی کشور، محیط ذکر و نماز و معنویت است، و خدا را سپاس که خیل عظیمی از مردم ما به ویژه جوانان با نماز و نیاز، پیوندی روحی و عاطفی و عقلانی دارند. لیکن این همه باید گامهای نهائی شمرده نشود و بیش از گذشته تلاش عالمانه و مدبرانه و نازک اندیشانه در این رویکرد به کار رود».

اکنون این سؤال بسیار جدی و مهم برای اینجانب مطرح است، که مسئولان اجرائی مخاطب این مطالبات تا چه حد به وظیفه‌ی خود عمل کرده‌اند. صدا و سیما، آموزش و پرورش، وزارت علوم و سایر مراکز دانشگاهی، وزارت ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، مراکز تولید سینمایی، نیروهای مسلح، مدیریت حمل و نقل و مدیریت‌های شهری و دیگران، چه اندازه وظیفه‌ای را که در این پیام از آنان خواسته شده است به انجام رسانده‌اند. از ریاست محترم جمهوری و دیگر مسئولان عالیرتبه به جد انتظار می‌رود که دست‌اندرکاران را با این سؤال اساسی مواجه سازند و پاسخ فعال آنان را مطالبه کنند.

توفیق همه‌ی حضرات را از خداوند متعال مسئلت می‌کنم.

والسلام علیکم و رحمة‌الله - سیدعلی خامنه‌ای - ۱۳۸۱/۰۶/۱۶

بسم الله الرحمن الرحيم

اینک پس از دوازده سال از آغاز حرکت مبارک اقامه نماز باید فصل دیگری در این تلاش و جهاد مبارک آغاز شود. این فصل می بایست نگاه خود را به برنامه ریزی کوتاه مدت و میان مدت برای دستیابی به هدفهای تعریف شده ای بدوزد که بگونه ای انبوه و مترکب در خلال توصیه ها و دستورالعمل های تقدیم شده در این مدت، موج می زند. هدف بلندمدت اقامه ی نماز در جامعه، صلاح و فلاح همگانی است، لیکن تا رسیدن به آن مقصود والا، هدف میان مدت، برافروختن چراغ نماز در همه خانه ها و در خانه ی دلها است. و هدف کوتاه مدت، به کارگیری همه ظرفیت علمی و هنری و تبلیغی کشور در این راه و سمت و سو دادن به همه آنگونه تلاشها در این جهت است. همچنانکه برای گزاردن نماز باید قبله را شناخت و به آن روی آورد، برای لبریز کردن فضای دنیا و دنیای دلها از عطر و جلوه و روح نماز هم قبله ای وجود دارد که باید آن را یافت و بدان روی کرد. این قبله همان هدفهای والا و نهایی نماز است و روی کردن به آن، پیمودن راههایی است که بدان منتهی می شود، و این راهها در قالب هدفهای کوتاه مدت و میان مدت، تعریف شدنی است.

اکنون بحمدالله با همت رئیس جمهور محترم، دستگاههای اجرایی ذیربط به همکاری در عمل برای اقامه نماز فراخوانده شده اند، و از دستگاههای تبلیغی بویژه صدا و سیما و وزارتهای فرهنگی و گردانندگان مراکز جمعیتی، بطور ویژه در پیام سال های پیش تعهد مسؤولانه خواسته شده است، کار لازم امروز آن است که هیئت هایی برای تعیین دقیق مأموریتهای این دستگاهها تشکیل شود و بر اثر آن، برنامه زمانبندی شده همه فعالیتها و خدماتی که وظیفه آنان است با شیوه ای علمی و واقع بینانه فراهم گردد، و هیئت کارآمد دیگری مأمور پیگیری و نظارت مستمر بر پیشرفت این فعالیتها و خدمات گردد.

براین اساس، گردهمایی سال آینده شما، مجمعی فقط برای سخنرانی نیست بلکه عرصه ای است که در آن می باید هیئت های مزبور گزارش پیشرفت آن برنامه زمانبندی شده را بدهند و جمع داوری عالیرتبه ای، سهم هر دستگاه را از تشویق و تقدیر و یا خدای نخواستہ از توبیخ و سرزنش به او بپردازد و براساس پیشرفتهای یا توقفها و موانع راه، برنامه ی جامع را تصحیح یا تکمیل کند. بیشک دولت محترم و شخص رئیس محترم جمهور می توانند برترین نقش را در این فرایند منطقی و کارساز، ایفاء کنند. توفیقات همگان بویژه جناب حجت الاسلام قرائتی را در پیشبرد این خواسته ی ارزشمند از خداوند متعال مسئلت می کنم و امیدوارم مشمول ادعیه زاکیه حضرت بقیه الله باشند.

والسلام علیکم و رحمۃ الله

سیدعلی خامنه ای ۸۲/۶/۱۴

بسم الله الرحمن الرحيم

پیش از هر سخن، باید خدای حکیم علیم را بر توفیقی که به دست اندرکاران این گردهمایی مبارک ارزانی داشته، سپاس گویم و از آنان به ویژه جناب حجت الاسلام آقای قرائتی بخاطر تداوم کار و پیگیری این مهم، قدردانی کنم. اهتمام به اقامه نماز در شمار برترین مواد در برنامه کلان دولت اسلامی است: الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوٰۃ و اتوا الزکاة و امروا بالمعروف و نهوا عن المنکر.

اکنون نوبت محاسبه خویشتن است. باید به حساب خود در این وظیفه بزرگ پردازیم و کارکرد خویش را بیازمائیم. این اجلاس، بار سنگین این بررسی را بر دوش گرفته است. اگر چه می توان حجم خدمات را در دستگاهها به تقریب، مشخص کرد ولی ارزیابی حقیقی و درست، آنگاه میسر می گردد که نتایج و دستاوردها نیز محاسبه شود.

مهمترین شاخص در تعیین موفقیت باغبان، کمیت و کیفیت میوه ای است که در عرصه تلاش و مجاهدات او به دست می آید. توصیه موکد اینجانب این است که از نیروهای خلاق، متفکر و مولد در مجموعه پیگیر امر نماز، بیشترین بهره گیری صورت گیرد. از تواناییهای نرم افزاری در زمینه های: هنر، ادبیات، فیلم و تبلیغات حداکثر استفاده برده شود. راهکارهای برخاسته از توانایی علمی و هنری انتخاب گردد، و همه ظرفیت های فراوان موجود به کار گرفته شود.

ارزیابی مثبت و رضایت برانگیز، هنگامی صورت خواهد گرفت که این فریضه انسان ساز، همچون زلال همیشه جوشان، فضای زندگی و فضای دل همگان را به طراوت و امید و ایمان مزین گرداند.

توفیق همه مسوولان را در این راه از خداوند متعال مسالت می کنم.

سید علی خامنه ای

دهم شهریور ۱۳۸۳

بسم الله الرحمن الرحيم

برادران عزیز؛ آقایان محترم، خیلی خوش آمدید. من حقیقتاً وظیفه می‌دانم که از جناب آقای قرائتی و بقیه کسانی که با ایشان در مسئله مهم نماز همکاری کردند، آقایان علمای محترم، ائمه جمعه محترم، مسئولان بخش‌های مهم کشور، بعضی از وزراء، بعضی از مدیران، تشکر کنم.

می‌خواهم عرض بکنم که آنچه در این زمینه وقت بگذارید و تلاش کنید و از نیروی مادی و معنوی خودتان در امر ترویج نماز استفاده کنید، زیادی انجام نگرفته است؛ جا دارد. اینکه به ما گفتند: «الصلوة عمود الدین»، باید این حرف را جدی بگیریم. خیمه دین با نماز برپاست؛ هم در دین‌داری و تدین یک فرد، هم در اقامه یک جامعه دینی و هم در دین‌داری یک کشور و یک مجتمع. اگر ما نتوانیم کیفیت تأثیر نماز را در این عرض عریض و وسیع درست تشخیص بدهیم، از کوتاهی دید ماست؛ والا آن کسی که فرموده است: «الصلوة عمود الدین» و آیات کریمه قرآن که ناطق به اهمیت نماز هستند، آنها خوب می‌دانند که این سازوکار چگونه است و این نقش چگونه است.

یک وقتی در دوران طاغوت، در بعضی از سلول‌های زندان‌های دشوار و هولناک آن رژیم که زندانی‌های گوناگونی در آن زندانی بودند، از جمله زندانی‌های مسلمان، با تفکر اسلامی، تا بعضی که با گرایش‌های حزبی و ایدئولوژی‌های گوناگونی که به‌هرحال اسمش اسلامی بود، ما شنیده بودیم - شاید خود من به‌غیرواسطه هم شنیده باشم، از دیگران هم شنیده بودیم که نقل می‌کردند - که بعضی از اینها می‌گفتند: چقدر می‌گویید «حیّ علی الصلوة»، بگویید «حیّ علی الجهاد». فضای مبارزه، این تفکر و این نگاه را به مسائل به وجود آورده بود که دائم چسبیده‌اید به «صلوة» و مرتب می‌گویید «حیّ علی الصلوة، حیّ علی الصلوة»؛ خوب بگویید «حیّ علی الجهاد» و مردم را به جهاد فراخوانید. تجربه‌های روزگار نشان داد که بی‌اعتنایی به نماز، چه بر سر یک انسان می‌آورد و چه بر سر جهاد انسان‌ها می‌آورد؛ هم جهاد را تعطیل می‌کند، هم جهت مبارزه را از جهاد بودن خارج می‌کند و تبدیل می‌کند به مبارزه‌ای برای قدرت، برای هوای نفس. آن چیزی که مبارزه یک انسان را، چالش یک امت را، رنگ جهاد و معنای جهاد می‌بخشد، او همان توجه به خداست، که قوامش به نماز است. لذا اولین واجبی که بر پیغمبر واجب می‌شود، نماز است؛ اول تبلیغی که برای پیغمبر، خدای متعال معین می‌کند، «وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ» (طه، ۱۳۲) است؛ توصیفی که خدای متعال در درجه اول برای جامعه موحد بیان می‌کند، «الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ» (حج، ۴۱) است. این، اهمیت نماز است.

برای حرکت در این میدان آنچه که بیش از همه لازم است، دو چیز است: یکی انگیزه، آن نیروی درونی که انسان را حرکت بدهد و راه ببرد؛ دیگر، آن قطب‌نمایی که انسان، آن ستاره راهنما را فراموش نکند، جهتش کج نشود. اگر انگیزه نبود، انسان وسط راه می‌ماند. مشکلات زیاد است. اقامه جامعه توحیدی، اقامه عدل در میان بشر، برپا کردن خیمه حق در بین این همه طوفان‌های اهوای باطل، اینها کار آسانی نیست؛ انگیزه لازم است. این انگیزه عبارت است از توجه به خدا، «ذکر الله»، مدد گرفتن از پروردگار؛ کار را با حساب خدا انجام دادن؛ و آن قبله‌نما هم عبارت است از توجه به هدف کار و اینکه ما مقصودمان قدرت نیست، ثروت نیست، هوی پرستی نیست، تمنیات شخصی نیست، ملاحظات گوناگون سیاسی نیست؛ هدفمان خداست. این دوتا خصوصیت، این دو عامل

مهم، یعنی انگیزه و جهت‌گیری هر دو در نماز خلاصه شده. هم برای کسانی که بخش قابل توجهی از این مسئولیت را بر دوش دارند، هم برای مردمان متوسط، هم برای عموم افراد جامعه، این لازم است.

البته کسانی که مسئولیت‌هایشان سنگین‌تر است، آنها بیشتر احتیاج دارند؛ آنها نیازشان به هر دو بیشتر است؛ هم به انگیزه، هم به جهت‌یابی و دقت در جهت‌گیری. لذا اینکه خداوند به پیغمبر می‌فرماید: «قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا؛ نِصْفَهُ أَوْ نَقْصُ مِنْهُ قَلِيلًا؛ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا» (مزل، ۴-۲)؛ شب را به ذکر خدا بگذران، بخش مهمی از شب را نماز بخوان، با خدا متصل شو. چرا؟ زیرا: «إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا» (مزل، ۵)؛ کار سنگینی متوجه به توست؛ خطاب سنگینی متوجه به توست؛ خودت را آماده کن، برای این است. بنابراین ماها بیشتر احتیاج داریم. دیگر مردم هم به نسبت در درجات مختلف به نماز احتیاج دارند. نماز اهمیتش این است.

و در نماز آنچه که مهم است و باید روی آن تکیه کرد، بعد از ترویج اصل نماز - که همه را باید نمازخوان کرد و همه نمازخوان بشوند - عبارت است از توجه در نماز؛ همان چیزی که «حضور قلب» به آن گفته می‌شود.

این حضور قلب و توجه، کاری است که به تمرین احتیاج دارد. کسانی که این کارها را کرده‌اند و بلدند، به ما یاد می‌دهند که انسان باید درحال نماز، خود را در حضور یک مخاطب عالی‌شان و عالی‌مقام که خالق هستی است و مالک همه وجود انسان است، احساس کند. هر مقدار از نماز که توانست این حالت را داشته باشد، به تعبیر روایات، این نماز، نماز مقبول است؛ آن خاصیت و اثر را خواهد بخشید، و دیگر آثار نماز - که نمی‌شود آثار نماز را در چند جمله یا در چند فقره کوتاه خلاصه کرد - بر این مترتب می‌شود.

البته مقدمه اول و لازم این است که ما همه جوان‌ها و همه مردمان را با نماز آشنا کنیم و اهمیت نماز را برای اینها شرح بدهیم. این کار، متصدی لازم دارد و بحمدلله شماها این را به عهده گرفته‌اید و متصدی این کار شده‌اید. حقیقتاً دستگاه‌های مختلف بایستی در این زمینه کار و تلاش کنند. این، مهم است. این، فقط این نیست که ما یک آدم غافل را، یا بی‌نماز را به نماز می‌کشانیم؛ این معنایش این است که ما داریم پایه‌های یک حرکت عظیم جهانی را، که نظام جمهوری اسلامی ستون مستحکم آن است، در میان انسان‌ها استوار می‌کنیم. انسان‌ها وقتی دلشان با نماز انس گرفت و از طریق نماز با خدای متعال مأنوس و آشنا شدند، به‌طور طبیعی گناهان از آنها دور می‌شود؛ دل‌های اینها نسبت به گناه حساس می‌شود و آن حالت تقوایی که در شرع مقدس قوام دین‌داری است، به تدریج در انسان حاصل می‌شود. مسئله نماز، این است. لذا ما اولاً از همه دوستان به‌خصوص از شخص آقای قرائتی که واقعاً ایشان تلاش مجدّانه‌ای و مخلصانه‌ای در این راه انجام دادند و کسانی که با ایشان همکاری کردند، صمیمانه تشکر می‌کنیم.

ثانیاً تأکید می‌کنیم این کار را نیمه‌کاره نگذارید. میان راه خسته نشوید. این، برای همیشه است. این، کاری است که به‌طور مستمر باید ادامه داشته باشد؛ مثل خود نماز که تعطیل‌بردار نیست، توقف نمی‌پذیرد؛ چون غفلت انسان موجبات فراوانی دارد و خیلی چیزها انسان را غافل می‌کند. برای اینکه با این غفلت مبارزه بشود، این نماز لازم است. صبح، نماز؛ ظهر، نماز؛ شب، نماز؛ نافله، فریضه. مثل خود نماز که تعطیل‌بردار نیست این حرکت هم تعطیل‌بردار نیست. به اهمیت نماز، به تأثیر نماز، به شرایط معنوی نماز باید مردم را آشنا کرد و از همه ابزارهای مفید تبلیغ بایستی در این راه استفاده کرد...

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

۱۳۸۵/۶/۲۷

بسم الله الرحمن الرحيم

برپائی اجلاس نماز را گرامی میدارم و از ایزد دانا و شنوا درخواست میکنم که آن را کانونی گرمابخش و چراغی روشنگر برای دلهای پاک و با صفای جوانان ما بگرداند و نوای گوشنواز نیایش را در پهنه‌ی کشور ما بگستراند.

نماز، نیاز آدمی است. ما گرفتاران تخته بند زندگی مادی، به دریچه‌ئی که هوای پاک آزادی را از عالم معنا به ما برساند و دل را از آلودگی و بیخبری برهاند نیازمندیم. بدون این پنجره‌ی روشنی و طراوت، نهاد آدمی، درخشندگی گوهر خویش را از دست میدهد و دل، رنگ و بو و سرشت گِل میگیرد.

اگر نماز را آن گونه که هست بشناسیم، خدا را بر این هدیه‌ی بزرگ که پیامبرانش به ما داده اند، هزاران بار سپاس خواهیم گفت.

شما بر پا دارندگان این گردهمائی که کوشش ارجمندتان پوشیده نیست، همّت خویش را بر آن بگمارید که نماز را به درستی بشناسانید. این از هر بخشنامه و دستور و فرمانی کارسازتر است. دلها با جویائی معنویت سرشته شده اند، شما این راه راست، این داروی معجزه گر، و این پنجره‌ی دلگشا را به آنان نشان دهید. این است آنچه نماز را همگانی و آن را با حال و حضور و شور و شیدائی همراه میسازد، و این سخنان والا را معنی می کند، که:

الصلاه معراج المؤمن — نماز اوجگیری مؤمن است.

الصلاه خیر موضوع، من شاء استقلّ و من شاء استکثر

نماز بهترین نهاده‌ی دین است، هر که خواهد کم و هر که خواهد بیش، بهره از آن میگیرد.

و برای این کار بزرگ، ناگزیر باید هم خرد و هم هنر و هم انگیزه به کار گرفته شود.

از خداوند متعال توفیق روزافزون برای همه‌ی شما مسألت میکنم.

والسلام علیکم و رحمۀ الله

سیدعلی خامنه‌ای

۱۴/شهریور ماه/۱۳۸۶

بسم الله الرحمن الرحيم

اولاً قلباً و عمیقاً تشکر می‌کنم از برادران و خواهران عزیزی که متصدی امر ترویج نماز هستند. در همه‌جا این خوب است و ارزشمند است؛ به خصوص در دانشگاه‌ها؛ و از خدای متعال درخواست می‌کنم که به شما و به جناب آقای قرائتی و همین‌طور دیگر دست‌اندرکاران این کار بزرگ که این همت را کردند - این شجره طیبه را ایشان در زمین کاشتند و بحمدلله امروز برگ و بار خوبی دارد - توفیق بدهد، طول عمر بدهد که ان‌شاءالله ایشان بتوانند کار را دنبال کنند.

اهمیت کار اقامه نماز و ترویج نماز، ناشی است از اهمیت خود نماز. وقتی ما می‌بینیم در شرع مقدس اسلام این همه راجع به نماز - چه در قرآن، چه در کلمات نبی مکرم، چه در فرمایشات معصومین - ترغیب و تشویق و اهتمام نشان داده شده، کشف می‌کنیم که این نماز در بین مجموعه داروهای درمانگر بیماری‌های جسمی و روحی و فردی و اجتماعی انسان، آن عنصر اصلی یا یکی از اصلی‌ترین عناصر است. همه واجبات شرعی، اجتناب از همه محرمات، تشکیل‌دهنده مجموعه‌ای است از داروی تجویز شده از سوی پروردگار برای تقویت بنیه روحی و اصلاح امور دنیا و آخرت انسان - اصلاح جامعه، اصلاح فرد - منتها در این مجموعه بعضی از عناصر کلیدی هستند که شاید بشود گفت نماز کلیدی‌ترین این عناصر است. «الَّذِينَ إِن مَكَّانَهُمْ فِي الْأَرْضِ اقَامُوا الصَّلَاةَ» (حج، ۴۱). مؤمنان، مجاهدان راه خدا، ایثارگران طریق تحکیم معارف الهی این‌جوری‌اند که وقتی «ان مَكَّانَهُمْ فِي الْأَرْضِ»؛ وقتی ما اینها را در زمین متمکن کردیم، قدرت را به اینها سپردیم، خیلی کارها باید انجام بدهند؛ استقرار عدالت، ایجاد چه، چه؛ اما اول چیزی که وجود دارد: «اقاموا الصلوة»؛ نماز را اقامه می‌کنند. چه رازی است در این نماز که اقامه آن این قدر مهم است؟

درباره نماز خیلی بحث شده است. هر انسانی در درون خود یک نفس سرکش دارد. یک پیل مست که اگر مراقبش بودید، با چکش مرتب بر سر او کوبیدید، او شما را به هلاکت نخواهد انداخت؛ رفتار او کنترل خواهد شد و همین نفس انسانی مایه پیشرفت شما خواهد شد. نفس، مجموعه غرایز انسانی است که اگر این غرایز درست کنترل شوند، در راه صحیح به کار گرفته شوند، درست اعمال شوند، انسان را به اوج کمال خواهند رساند. اشکال این است که مستی می‌کنند. بایستی یک کنترل‌کننده‌ای وجود داشته باشد. اگر ظلم در دنیا هست، ناشی از بدمستی غرایز و نفسانیات یک یا چند نفر یا یک مجموعه است؛ اگر فحشا در دنیا هست، همین‌جور؛ اگر اهانت به انسان و پامال کردن کرامت انسان در دنیا وجود دارد، همین‌جور؛ اگر فقر در دنیا هست، بخش عظیمی از جامعه بشری دچار محرومیت از نعم الهی بر روی زمین‌اند، به‌خاطر همین است. نفسانیات مجموعه ستمگر، ظلم را به‌وجود می‌آورد. مجموعه مستکبر، استضعاف را به‌وجود می‌آورد. مجموعه تمامت‌خواه و فزونی‌طلب و بی‌رحم، فقر را به‌وجود می‌آورد؛ گرسنگی را به‌وجود می‌آورد. این نفسانیات است که این همه مفاسد در عالم از اول تاریخ تا امروز وجود داشته و هرچه انسان در به‌کارگیری توانایی‌های گوناگونی که خدا در او به ودیعت گذاشته، جلوتر رفته، این کمتر نشده؛ بیشتر شده؛ «چو دزدی با چراغ آید گزیده‌تر برد کالا».[۱] آن ظالمی که بمب اتم دارد، فرق می‌کند با آن ظالمی که فقط با شمشیر می‌جنگد. این نفسانیات برای انسان‌ها خطرناک‌تر شده‌اند.

یک چنین چیزی در وجود انسان‌ها هست. همه انسان‌ها مبتلا به این پیل مست در درون وجود خودشان هستند که باید این را مهار کنند. این مهار با ذکر خداست؛ با یاد خداست؛ با پناه بردن به خداست؛ با احساس نیاز به پروردگار است؛ با احساس حقارت خود در مقابل عظمت الهی است؛ با احساس زشتی‌های خود در مقابل جمال مطلق حق متعال است. اینها همه‌اش ناشی از ذکر است. انسانی که باتقواست، یعنی مراقب خودش هست و متذکر هست، منشأ شر و ظلم و فساد و طغیان و بدی به این و آن نمی‌شود.

آن ذکر الهی مرتب دارد او را نهی می‌کند؛ مرتب دارد او را باز می‌دارد: «الصَّلَاةُ تَنْهَى». «تنهی» یعنی نهی می‌کند؛ نه اینکه دست و پای انسان را می‌بندد؛ غرایز را از کار می‌اندازد. بعضی خیال می‌کنند «إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ» (عنکبوت، ۴۵)، معنایش این است که اگر نماز خواندی، دیگر فحشا و منکر از بین خواهد رفت؛ نه؛ معنایش این است که وقتی نماز می‌خوانی، آن واعظ درونی تو که با نماز جان گرفته، او مرتب به تو از بدی فحشا و منکر می‌گوید، و گفتن و تکرار کردن و بر دل فروخواندن، طبعاً اثر دارد و دل را خاضع و خاشع می‌کند. لذاست می‌بینید نماز تکرار باید شود. روزه، سالی یک بار؛ حج، عمری یک بار؛ نماز، هر روز چند بار باید تکرار شود. اهمیت نماز اینجاست.

اگر نماز خواندیم، از درون انسان، از دل انسان بگیریم تا سطح جامعه و تا سطح حاکمیت بر جامعه - هرچه این جامعه بزرگ باشد - به برکت نماز امان پیدا می‌کند، امنیت پیدا می‌کند. دل انسان امنیت پیدا می‌کند، جسم انسان امنیت پیدا می‌کند، جامعه انسان امنیت پیدا می‌کند. نماز خاصیتش این است؛ اقامهٔ صلاه در جامعه این است. اینی که این همه تأکید شده، کار شما این است؛ شما ستادهای اقامهٔ نماز و ستادهای ترویج نماز در هر نقطه‌ای از نقاط کشور، در هر قشری از اقشار و مهم‌تر از همه در مجموعهٔ جوانان نخبه و دانشجو. این معنایش کشاندن جامعه به این حالت ذکر همگانی است. همگان متذکر باشند؛ کوچک، بزرگ، زن، مرد، مسئول دولتی، غیر مسئول دولتی، شخصی که برای خودش کار می‌کند، شخصی که برای یک جماعتی کار می‌کند، اینها وقتی متذکر پروردگار بودند، کارها سامان پیدا می‌کند. بیشتر گناهان ما از غفلت سر می‌زند. این نماز به‌طور دائم تکرار می‌شود.

در این زمینه‌ها حرف زیاد زده‌اند، ما هم بارها عرض کرده‌ایم؛ نماز جسمی دارد و روحی. به این باید توجه بشود. یعنی تک‌تک ما، خود من و دیگران باید به این توجه کنیم. نماز قالبی دارد و مضمونی؛ جسمی دارد و روحی. مواظب باشیم جسم نماز از روح نماز خالی نماند. نمی‌گوییم جسم بی‌روح نماز هیچ اثری ندارد؛ چرا، بالاخره یک اثرکی دارد؛ اما آن نمازی که اسلام و قرآن و شرع و پیغمبر و ائمه - این همه روی آن تأکید کردند، نمازی است که جسم و روحش هر دو کامل باشد. این جسم هم متناسب با همان روح فراهم شده؛ قرائت دارد، رکوع دارد، سجود دارد، به خاک افتادن دارد، دست بلند کردن دارد، بلند حرف زدن دارد، آهسته حرف زدن دارد. این تنوع برای پوشش دادن به همهٔ آن نیازهایی است که به‌وسیلهٔ نماز بایستی برآورده شود که هر کدام رازی در جای خود دارد و مجموعهٔ اینها، قالب و شکل نماز را به‌وجود می‌آورد. این شکل خیلی مهم است؛ لیکن روح این نماز توجه است؛ توجه. بدانیم چه کار داریم می‌کنیم. نماز بی‌توجه - همان‌طور که عرض کردم - اثرش کم است.

شما از یک تکه الماس چندقیراطی خیلی ارزشمند دو جور می‌توانید استفاده کنید. یک جور این است که مثل یک الماس، مثل یک سنگ قیمتی از آن استفاده کنید؛ یکی هم این است که آن را به‌عنوان سنگ ترازو به‌کار ببرید و به‌جای سنگ چندگرمی تو ترازو بگذارید و در مقابلش مثلاً فلفل یا زردچوبه بکشید! این هم استفاده از الماس است؛ اما چه جور استفاده‌ای؟! این مثل تضييع الماس است. البته باز هم با شکستن الماس فرق دارد؛ باز هم همین‌قدر، شکستن از او بدتر است؛ اما استفاده از الماس هم این نیست که آدم او را سنگ ترازو قرار بدهد و با او فلفل و زردچوبه وزن کند. با نماز مثل الماسی که سنگ ترازو کرده‌ایم، نباید رفتار کنیم. نماز خیلی ذی‌قیمت است.

یک وقت انسان نماز می‌خواند، مثل بقیهٔ عادات روزانه؛ مسواک می‌زنیم - فرض بفرمایید - ورزش می‌کنیم، همین جور نماز هم می‌خوانیم در وقت. یک وقت نه، انسان نماز می‌خواند، با این احساس که می‌خواهد حضور در محضر پروردگار پیدا کند. این یک جور دیگر است. ما همیشه در محضر پروردگاریم؛ خواب باشیم، بیدار باشیم، غافل باشیم، ذاکر باشیم؛ لیکن یک وقت هست که شما وضو می‌گیرید، تطهیر می‌کنید، خودتان را آماده می‌کنید، با طهارت جسم، با طهارت لباس، با طهارت معنوی ناشی از وضو و غسل می‌روید خدمت پروردگار عالم. ما در نماز باید یک چنین احساسی داشته باشیم. رفتیم خدمت پروردگار، عرض کردیم؛ با این حال وارد نماز باید شد؛ خود را در مقابل خدا باید احساس کرد؛ مخاطب باید داشت در نماز؛ و الاً صرف اینکه یک امواجی را که ناشی از کلمات و حروف هست، در فضا منتشر کنیم، این آن چیزی نیست که از ما خواسته شده. می‌شود همین‌طور گفت: «الحمد لله رب العالمین. الرحمن الرحیم. مالک يوم الدين» و امواجش را منتشر کنیم. همین را می‌شود با قرائت خوب هم خواند؛ اما بی‌توجه، که باز هم همان

منتشر کردن امواج صوتی است در هوا. این، آن چیزی نیست که از ما خواسته شده. از ما خواسته شده که در حال نماز دلمان را ببریم به پیشگاه پروردگار؛ از دلمان حرف بزنیم، با دلمان حرف بزنیم؛ اینها مهم است. این را در وضع ترویج نماز، در نمازی که خود ما می‌خوانیم، نمازی که به دیگران تعلیم می‌دهیم، این نکته روح نماز را باید توجه کنیم.

البته این روح بدون جسم هم به دست نمی‌آید. اینکه انسان خیال کند اگر این است، می‌نشینم صد بار ذکر می‌گویم و مثلاً نماز دیگر نمی‌خوانم، نه؛ همین جور که عرض کردیم، آن جسم، آن کالبد، با توجه به نیازهای تأمین‌شونده به وسیله این روح تنظیم شده است. لذا ببینید در روایات برای حالات مختلف نماز یک خصوصیتی را گذاشتند. واجب نیست؛ مستحب است. در وقت ایستادن به کجا نگاه کنید؛ در وقت سجده کردن به کجا نگاه کنید؛ در وقت رکوع، بعضی از روایات دارد، چشمتان را ببندید؛ بعضی روایات دارد به جلو نگاه کنید؛ این خصوصیات همه کمک می‌کند به آن حالت حضور و توجهی که برای انسان لازم است.

حالا اهمیت نماز که واقعاً برای ما توصیفش هم شاید ممکن نباشد. امام صادق^ع در بیماری رحلت به وصی‌شان می‌فرمایند که: «لیس منی من استخف بالصَّلوة» [۲] «از ما نیست کسی که نماز را سبک بشمارد». استخفاف یعنی سبک شمردن، کم‌اهمیت شمردن. حالا این نماز با همه این خصوصیات، با همه این فضایل، چقدر از انسان وقت می‌گیرد؟ نماز واجب ما - این هفده رکعت - اگر انسان بخواهد با دقت و با قدری ملاحظه بخواند، فرض کنید ۳۴ دقیقه وقت می‌گیرد؛ ولاً کمتر وقت خواهد گرفت. ما گاهی اوقات می‌شود که پای تلویزیون در انتظار برنامه‌ای که مورد علاقه ماست نشسته‌ایم و قبل از آن، دائم تبلیغات، تبلیغات، تبلیغات بیست دقیقه، پانزده دقیقه - که هیچ کدام هم به درد ما نمی‌خورد، می‌نشینیم گوش می‌کنیم و بیست دقیقه وقتمان را از دست می‌دهیم، برای خاطر آن برنامه‌ای که می‌خواهیم. بیست دقیقه‌های زندگی ما این‌جوری است. منتظر تاکسی می‌شویم، منتظر اتوبوس می‌شویم، منتظر رفیقمان می‌شویم که بیاید جایی برویم، منتظر استاد می‌شویم که سر کلاس دیر کرده، منتظر منبری می‌شویم که دیر به مجلس رسیده؛ همه اینها - ده دقیقه، پانزده دقیقه، بیست دقیقه - به هدر می‌رود. خوب، این بیست دقیقه و ۲۵ دقیقه و سی دقیقه را برای نماز - این عمل راقی، این عمل بزرگ - مصرف کردن مگر چقدر اهمیت دارد؟

در جامعه جوان کشور بیش از دیگران باید به نماز اهمیت داد. جوان با نماز دلش روشن می‌شود؛ امید پیدا می‌کند؛ شادابی روحی پیدا می‌کند؛ بهجت پیدا می‌کند. این حالات بیشتر مال جوان‌هاست، بیشتر مال موسم جوانی است؛ می‌تواند لذت ببرد؛ و اگر خدا به من و شما توفیق بدهد، نمازی بخوانیم که با توجه باشد، خواهیم دید که انسان در هنگام توجه به نماز، از نماز سیر نمی‌شود. انسان وقتی به نماز توجه پیدا کند، آن چنان لذتی پیدا می‌کند که در هیچ‌یک از لذایذ مادی این لذت وجود ندارد. این در اثر توجه است. بی‌توجهی به نماز، کسالت در حال نماز، از خصوصیات منافقین است - نه اینکه حالا هرکسی در حال نماز کسالت داشت، منافق است؛ نه - خدا منافقین را در قرآن معرفی می‌کند و می‌گوید اینها را از این بشناس. در زمان پیغمبر منافقینی بودند که برای خاطر این و آن نماز می‌خواندند و در دل به نماز اعتقادی نداشتند. «وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَىٰ يُرَءُونَ النَّاسَ» (نساء، ۱۴۲). بله، وقتی کسی طرف خطاب ندارد، با خدا حرف نمی‌زند، خسته می‌شود و برایش یک کار طولانی به نظر می‌آید. چهار رکعت نماز که چهار دقیقه، پنج دقیقه طول می‌کشد، برای او یک زمان طولانی به نظر می‌آید؛ درحالی که چهار دقیقه مگر چقدر است؟ انسان اگر در این حالت با خدا طرف خطاب بشود، آن وقت خواهد دید که مثل برق گذشت؛ دریغ می‌خورد، افسوس می‌خورد و دلش می‌خواهد طولانی‌تر بشود.

این معنا را در جوان‌ها، ترویج کنید. جوان‌ها اگر از حالا عادت کنند به نماز خوب، وقتی به سن ماها رسیدند، نماز خوب خواندن برایشان دیگر مشکل نیست. در سنین ما آدمی که عادت نکرده باشد به نماز خوب، نماز خوب خواندن ممکن است؛ اما مشکل است؛ برای آنکه از جوانی عادت کرده به اینکه خوب نماز بخواند؛ یعنی نماز با توجه - نماز خوب معنایش نماز با صدای خوش و قرائت خوب نیست؛ یعنی نماز با توجه، با حضور قلب؛ قلبش در محضر پروردگار حاضر باشد؛ از دل و با دل حرف بزند - آن وقت این سجدۀ او می‌شود و دیگر برایش زحمت ندارد؛ تا آخر عمر همین جور خوب نماز می‌خواند.

یک نکته‌ای را آقای قرائتی الان اشاره کردند، قبلاً هم مکرر گفته‌اند، ما هم گفته‌ایم؛ در مورد کمبود مسجد و نمازخانه در مراکز پرجمعیت. این را باید دوستانی که از دولت اینجا تشریف دارند - وزرای محترم که اینجا تشریف دارید - در دولت به‌طور جد مطرح کنید. همه کارهای مهندسی بزرگ بایستی یک پیوست مسجد و نمازخانه داشته باشد. وقتی مترو طراحی می‌کنیم، برای ایستگاه مترو، مسجد در آن ملاحظه شود؛ ایستگاه قطار طراحی می‌کنیم، فرودگاه طراحی می‌کنیم، مسجد در آن حتماً دیده شود. شهرک طراحی می‌کنیم، مسجد در مراکز لازم که ممکن است بیش از یکی لازم باشد، در او حتماً ملاحظه شود. آیا ممکن است ما یک شهرک را طراحی کنیم، خیابان‌کشی او را فراموش کنیم؟ می‌شود شهرک بدون خیابان؟ با این چشم باید به مسجد نگاه کرد. شهرک بدون مسجد معنی ندارد. وقتی انبوه‌سازان ساختمان می‌خواهند مجوز بگیرند برای انبوه‌سازی و ساختمان بسازند، در نقشه‌ای که ارائه می‌دهند که مجوز براساس او صادر می‌شود، باید نمازخانه دیده شود. ما باید با نمازخانه این جوری برخورد کنیم.

اشاره کردند به پروازها؛ نه فقط پروازهای حج، در پروازهای گوناگون - داخلی، خارجی، دوردست - که وقت نماز را پوشش می‌دهد، حتماً رعایت مسئله نماز بشود. اگر امکان دارد قبل از پرواز و بعد از پرواز، وقت نماز وجود داشته باشد. این جور نباشد که مثلاً فرض بفرمایید از قبل از اذان صبح راه بیفتند و بعد از آفتاب به مقصد برسند؛ نه، برنامه را جوری تنظیم کنند که مردم بتوانند نمازشان را بخوانند؛ یا قبل، یا بعد. اگر امکان ندارد - گاهی ضرورت‌هایی از لحاظ پروازهای داخلی، خارجی، خطوط هوایی، پیدا می‌شود که امکان ندارد - در داخل هواپیما امکانات نماز خواندن را فراهم کنند که البته کاملاً می‌شود قبله را تشخیص داد؛ یعنی خلبان‌ها واردند، می‌فهمند، می‌دانند؛ تا افرادی که مایل‌اند در داخل هواپیما نماز بخوانند، بتوانند. البته مسئله حرکت قطارها هم به‌طریق‌اولی این جور است.

امروز در کشور ما این جهات قابل مقایسه با قبل از انقلاب نیست. شماها اغلب قبل از انقلاب را یادتان نیست. عجیب بود! هم اینجا، هم بعضی جاهای دیگر. ما عراق رفته بودیم؛ یک سفر عتبات مشرف شدیم؛ هر کار کردیم برای نماز صبح، توقف نکرد؛ یعنی اصلاً نمی‌شد؛ جوری تنظیم کرده بودند که نمی‌شد، و بنده مجبور شدم از اواخر قطار - که نزدیک ایستگاه یا اوایل ایستگاه بود - خودم را از پنجره بیندازم بیرون، که بتوانم نماز بخوانم؛ چون در داخل قطار کثیف بود و نمی‌شد نماز خواند. به‌هرحال، این چیزها هیچ رعایت نمی‌شد. حالا خیلی تفاوت کرده؛ منتها بیش از اینها انتظار هست. اهمیت نماز باید معلوم باشد.

ما بارها، مکرر به آقایان ائمه جمعه، ائمه جماعت و روحانیون محترم در شهرستان‌ها، در تهران توصیه کردیم که مساجد باید آباد باشد؛ صدای اذان باید از مساجد بلند شود. باید همه نشانه‌های توجه به نماز و اقامه نماز را در شهر اسلامی - به‌خصوص در شهرهایی مثل تهران و شهرهای بزرگ کشور - ببینند، باید احساس کنند؛ هم مردم خودمان، هم کسانی که وارد این شهرها می‌شوند. نشانه‌های اسلامی باید واضح و آشکار باشد؛ کما اینکه در مهندسی‌های ما باید نشانه‌های اسلامی آشکار باشد. صهیونیست‌ها هر نقطه دنیا که خواستند یک ساختمانی بسازند، آن علامت نحس ستاره داوود را سعی کردند یک‌جوری رویش تثبیت کنند. کار سیاسی‌شان این‌جوری است. ما مسلمان‌ها نشانه‌های اسلامی و مهندسی اسلامی را باید در همه کارهایمان، از جمله در باب مهندسی بایستی مراعات کنیم.

به‌هرحال، امیدواریم خداوند متعال توفیق بدهد. کار نماز، کار کوچکی نیست؛ کار بسیار بزرگی است. همه دست‌اندرکاران این کار ان شاء الله جزو «وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ» (نساء، ۱۶۲) هستند که در قرآن بخصوص «وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ» درباره مؤمنان پاک و پاکیزه و خالص اسم آورده شده. ان شاء الله همه‌تان در عداد مقیمین الصلوة باشید و خدای متعال کمک کند، توفیق بدهد و همه ما را از برکات نماز ان شاء الله برخوردار کند.

والسلام علیکم ورحمة الله

بسم الله الرحمن الرحيم

نامگذاری اجلاس امساله‌ی نماز به نام جوانان، کاری بسزا و برآمده از نگاه درست به این سرچشمه‌ی فیاض یاد و راز و نیاز است. دل و جان نیالوده‌ی جوان، آماده‌ترین کانونی است که این مشکات نور و حضور میتواند در آن گرمی و روشنی بپراکند و راه سلوک و عروج معنوی را در میانه‌ی کثر راهه‌ها، نمایان سازد. آشنا کردن جوانان، با صفا و بهجتی که در نماز و ذکر هست، خدمتی بزرگ به آنان و به آینده‌ی است که باید با دست توانا و عزم جوانانه‌ی آنان ساخته و پرداخته شود. سفارش اینجانب آن است که مسجد را نیز همچون دلهای جوان، پاکیزه و پیراسته، و لبریز از شور و انگیزه و نشاط کنید. مسجد نیز باید کانونی باشد که مشکات نماز در آن بدرخشد و نور معرفت و محبت و انس و صفا از آن ساطع شود. امامان جماعت، هیئتهای امناء، خادمان موظف و متبرّع، هر یک باید بخشی از این کار بزرگ و اثرگذار را بر دوش خود حس کنند. توفیق همه‌ی دست‌اندرکاران سلسله‌ی نشست‌های نماز مخصوصاً جناب حجت‌الاسلام قرائتی، مرد شایسته‌ی ثابت قدم و استوار را از خداوند متعال مسألت میکنم.

سیدعلی خامنه‌ای

۱۲/آبان/۱۳۸۸

بسم الله الرحمن الرحيم

پدید آوردن هویتی به نام مسجد، نخست در قبا و سپس در مدینه، در شمار زیباترین و پرمغزترین ابتکارهای اسلام در آغاز تشکیل جامعه‌ی اسلامی است: خانه‌ی خدا و خانه‌ی مردم؛ خلوت انس با خدا و جلوت حشر با مردم، کانون ذکر و معراج معنوی و عرصه‌ی علم و جهاد و تدبیر دنیوی؛ جایگاه عبادت و پایگاه سیاست، دوگانه‌های به هم پیوسته‌ئی است که تصویر مسجد اسلامی و فاصله‌ی آن با عبادتگاه‌های رائج ادیان دیگر را نمایان می‌سازد. در مسجد اسلامی، شور و بهجت عبادت خالص با نشاط زندگی پاک و خردمندانه و سالم، در هم می‌آمیزد و فرد و جامعه را به طراز اسلامی آن نزدیک می‌کند. مسجد، مظهر آمیختگی دنیا و آخرت و پیوستگی فرد و جامعه در دیدگاه و اندیشه‌ی مکتب اسلام است.

با این نگاه، دل‌های ما برای مسجد می‌تپد و از شوق و احساس مسئولیت، لبریز می‌گردد. امروز در میان مساجد ما کم نیستند آنهائی که می‌توانند نمائی از این تصویر زیبا و شوق‌انگیز را به نمایش درآورند. حضور نسل جوان پاک‌نهاد ما و حضور روحانیون و معلمان آگاه و دلسوز، مسجدهائی را به درستی، کانون ذکر و عبادت و اندیشه و معرفت ساخته و یادهای عزیز و گرانبها را در دل‌های ما برانگیخته است. لیکن تا این وظیفه به تمام و کمال گزاردۀ نشود، هیچیک از ما نباید و نمی‌توانیم خطری را که از کمبود مسجد یا ضعف و نارسائی مساجد، جامعه و جوانان و خانواده‌ها و نسل‌های آینده را تهدید می‌کند، غافل بمانیم و خود را از برکات عظیمی که مسجد طراز اسلامی به کشور و نظام و مردم هدیه می‌کند، محروم سازیم

نخستین مطلب مهم، بنای مسجد و حضور روحانی شایسته در آن است. هم اکنون با وجود دهها هزار مسجد در کشور، جای هزاران مسجد دیگر در روستاها، شهرها، شهرکها و مجتمع‌های مسکونی خالی است. دسترسی آسان به مسجد، نیاز ضروری مؤمنان و جوانان و نوجوانان ما است. روحانی پرهیزگار، خردمند، کارشناس و دلسوز در مسجد، همچون پزشک و پرستار در بیمارستان، روح و مایه‌ی حیات مسجد است. امامان جماعت باید آماده‌سازی خویش برای طبابت معنوی را وظیفه حتمی خود بدانند و مراکز رسیدگی به امور مساجد و حوزه‌های علمیه در همه جا آنان را یاری دهند. مساجد باید مدرّس تفسیر و حدیث و منبرِ معارف اجتماعی و سیاسی و کانون موعظه و پرورش اخلاق باشد. زمزمه‌ی محبت متولیان و مدیران و امنای مساجد، باید دل‌های پاک جوانان را مجذوب و مشتاق کند. حضور جوانان و روحیه‌های بسیجی باید محیط مسجد را زنده و پر نشاط و آینده‌پو و لبریز از امید سازد. میان مسجد و مراکز آموزشی در هر محل، همکاری و پیوند تعریف شده و شایسته‌ای برقرار گردد. چه نیکوست که دانش آموزان برجسته و ممتاز در هر محل، در مسجد و در برابر چشم مردم و از سوی امام جماعت، تشویق شوند. مسجد باید رابطه‌ی خود را با جوانانی که ازدواج نمی‌کنند، با کسانی که به موفقیت‌های علمی و اجتماعی و هنری و ورزشی دست می‌یابند، با صاحب هم‌تانی که کمک به دیگران را وجهه‌ی همت می‌سازند، با غم‌دیدگانی که غمگساری می‌جویند، و حتی با نوزادانی که متولد میشوند، برقرار و مستحکم کند. مسجد باید در هر منطقه و محل؛ مأمن و مایه‌ی خیر و برکت باشد و به طریق اولی، وسیله‌ی زحمت و آزار مجاوران نگردد. پخش صداهای آزاردهنده بویژه در شب و هنگام آسایش مردم، کاری ناروا و در مواردی خلاف شرع است. تنها صدائی که باید از مسجد در فضا طنین بی‌فکند بانگ اذان با صوت خوش و دلنواز است.

عمران مساجد و پرداختن به آرایه‌های معنوی و ظاهری آن، وظیفه‌ی همگان است و هر کسی به اندازه‌ی توان و همت باید در آن سهیم گردد. مردم، شهرداریها و دستگاههای دولتی هر یک در آن باید سهمی ایفاء کنند و روحانی دانا و مسئولیت‌پذیر و پرهیزگار میتواند و میباید محور این منظومه‌ی تلاش مقدس باشد.

از خداوند متعال توفیق همگان را مسألت میکنم و برای روحانی مجاهد و خدمتگزار، جناب حجت‌السلام والمسلمین آقای قرائتی دوام عمر و نشاط و توفیق روزافزون از خداوند میطلبم.

والسلام علیکم و رحمه‌الله

سیدعلی خامنه‌ای

۱۸ مهرماه ۱۳۸۹

بسم الله الرحمن الرحيم

انسان، به سرشت و طبیعت خود، مشتاق و نیازمندِ نیایش و خشوع در برابر خداوند است که آفریننده‌ی همه‌ی نیکیها و زیباییها است؛ و نماز، برآورنده‌ی این نیاز است. ادیان الهی با تشریع نماز، کام تشنه‌ی فطرت انسان را سیراب میکنند و او را از سرگستگی و گمراهی در فرو نشاندن این عطش طبیعی نجات می‌بخشند. تکرار نماز در هر روز و شب، فرصت و نعمتی است که آدمی را از غرقه شدن در غفلت میرهاند؛ به او مجال حضور دل‌آگاهانه در برابر خدا می‌بخشد؛ جان او را صیقل میدهد و گوهر باطن او را درخشان می‌سازد.

ذکر و نماز و نیایش آنگاه که با سامان زندگی اجتماعی درهم می‌آمیزد معجزه‌ی اسلام را در آرایش منظومه‌ی احکام عبادی آن آشکار می‌سازد. مسجد، مظهری از این درهم آمیختگی است. نماز در مسجد و با جماعت مؤمنان، همگانی نشستن بر گردِ سفره‌ی میهمانی خداوند است، و این خود، بارشِ رحمت الهی را انبوه‌تر و دل‌نشین‌تر می‌سازد.

به برکت نماز، فضای مسجد نورانی و عطرآگین میگردد و سخن حق و آموزش دین و اخلاق و سیاست در آن بیش از هر جای دیگر بر دل و جان می‌نشیند و به زندگی فرد و جامعه، سمت و سوی خدائی میدهد.

مسجد را با این نگاه باید نگریست. روح مسجد، کالبد زندگی را پرنشاط و پرانگیزه می‌سازد. در هر جا سامان زندگی است، مسجد، مرکز و کانون اصلی است. در بنای شهر و روستا، در مدرسه و دانشگاه، در مراکز جمعیتی از بازارهای کسب و کار تا فرودگاهها و جاده‌ها و پایانه‌های سفری و تا آسایشگاهها و بیمارستانها و بوستانها و گردشگاهها، در همه و همه باید مسجد را همچون قطب و محور بنا نهاد.

مسجد در همه جا باید پاکیزه، زیبا و آرامبخش باشد. مدیریت محتوایی و معنوی مسجد که بر دوش روحانی مسجد است باید خردمندان و مسئولان، و حتی عاشقانه باشد. حوزه‌های علمیه برای آماده‌سازی روحانیانی در این طراز، وظیفه‌ی ذاتی و طبیعی دارند.

اگر مسجد، کیفیت شایسته‌ی خود را بیابد، هزینه‌های مادی و معنوی بسیاری از دوش جامعه و مردم و مسئولان برداشته خواهد شد.

به امید آن روز، و با سلام بر حضرت بقیه‌الله اروحنا فداه.

والسلام علیکم و رحمه الله

سید علی خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

امسال نیز شما مردان و زنان خداجوی و حقیقت‌نیوش، با برگزاری این اجلاس، گام دیگری در راه وظیفه‌ی بزرگ اسلامی خویش، یعنی اقامه‌ی نماز برداشته‌اید. از همه‌ی دست‌اندرکاران به‌ویژه از جناب حجت الاسلام آقای قرائتی، روحانی مجاهد و صادق و ثابت‌قدم که استوانه‌ی اصلی این کار بزرگ است، تشکر می‌کنم و پاداش الهی را برای ایشان و همکارانشان مسألت می‌نمایم. با این همه باید اعتراف کنیم که هنوز مجموعه‌ی ما مسئولان نظام اسلامی وظیفه‌ی خود را در این باره به‌تمام و کمال، ادا نکرده‌ایم. اهمیت نماز را باید به‌درستی فهمید. این که فرموده‌اند: «اگر نماز در درگاه خداوند، مقبول افتد، دیگر خدمات و زحمات نیز پذیرفته شده و اگر نماز مردود باشد، هرچه جز آن نیز مردود گشته است، حقیقتی بزرگ را به ما می‌نمایاند. آن حقیقت این است که اگر در جامعه‌ی اسلامی نماز در جایگاه شایسته‌ی خود قرار گیرد، همه‌ی تلاش‌های سازنده‌ی مادی و معنوی، راه خود را به سمت و سوی آرمان‌ها می‌گشاید و جامعه را به نقطه‌ی مطلوب آرمانی اسلام می‌رساند و اگر از اهمیت نماز غفلت شود و نماز مورد بی‌اعتنایی قرار گیرد، این مسیر به‌درستی طی نخواهد شد و تلاش‌ها و مجاهدت‌ها تأثیر لازم را در رساندن به قله‌ای که اسلام برای جامعه‌ی بشری ترسیم کرده است، نخواهد داشت.

این حقیقت به همه‌ی ما هشدار می‌دهد و وظیفه‌ای سنگین را به یاد ما می‌آورد. تلاش‌های فرهنگی و هنری و برنامه‌ریزی‌های آموزشی و غیره، همه باید به گونه‌ای طراحی و اجرا شود که نماز، با کیفیت مطلوب، روزبه‌روز در میان مردم به‌ویژه جوانان و نوجوانان رونق گیرد و همه به‌راستی از این چشمه‌ی پاکی و روشنی بهره‌مند گردند. بی‌شک دستگاه‌های متعدد امور فرهنگی و آموزشی و صداوسیما و دست‌اندرکاران اداره‌ی مساجد، بیش از دیگران باید احساس مسئولیت کنند.

از خداوند متعال کمک بخواهید و دامن همت به کمر بزنید و حرکتی تازه در این راه آغاز کنید. خداوند یار و نگهدارتان. سید علی خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

قرآن کریم در توصیف قدرتمندانِ مؤمن و در صدر وظایف آنان اقامه نماز را نام برده است: «الَّذِينَ إِن مَّكَّنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ» (حج: ۴۱) این وظیفه، در عمل شخصی، کیفیت بخشیدن به نماز است، و در تلاش اجتماعی، ترویج نماز و همگانی کردن آن.

کیفیت یافتن نماز بدین معنی است که نماز، با حال و حضور ادا شود؛ نمازگزار به نماز با چشم «میعاد ملاقات با خدا» بنگرد و در آن، با خدای خود سخن بگوید و خود را در حضور او ببیند؛ نماز را تا می‌تواند در مسجد و تا می‌تواند به جماعت بگذارد.

و ترویج نماز، هر حرکت و تلاشی است که در راه همگانی کردن آن، و تبیین اهمیت آن، و آسان کردن دسترسی به آن، بتوان صورت داد.

صاحبان اندیشه و بیان، با گفتن و نوشتن؛ دارندگان رسانه‌ها و منبرها با پرداخت جذّاب و هنری؛ مسئولان دستگاه‌ها هر یک متناسب با کارکرد آن دستگاه، می‌توانند این وظیفه بزرگ را ادا کنند.

کمبود مسجد در شهر و شهرک و روستا؛ نبود جایگاه نماز در مراکز اجتماعات همچون ورزشگاه و بوستان و ایستگاه و مانند آن؛ مراعات نشدن وقت نماز در وسایل مسافرت‌های دور دست؛ نپرداختن شایسته به نماز در کتاب‌های درسی؛ نپرداختن به پاکیزگی و بهداشت در مساجد؛ نپرداختن امام جماعت به تماس و رابطه با مأمومین؛ و هر کمبود دیگری از این قبیل‌ها، نقاط ضعفی است که باید همت‌های بلند بر زدودن آن برانگیخته شود و نشانه ایمان صاحبان تمکّن یعنی اقامه نماز، در جامعه اسلامی ما روز به روز نمایان‌تر گردد؛ انشاء الله.

والسلام علیکم و رحمه الله

سید علی خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

سالیان درازی است که همت و انگیزه‌ئی مبارک، همه ساله، دلها و ذهنها را در سراسر کشور با این اجلاس، به اندیشیدن درباره‌ی نماز برمی‌انگیزد و نکته‌ها و یادآوریها و هشدارهائی درباره‌ی این فریضه‌ی بی‌همتای اسلامی و این استوانه‌ی استوار دین و دینداری، در فضای جامعه میپراکند. این، توفیقی بزرگ برای شما برگزارکنندگان و موهبتی از سوی خداوند برای ما شنوندگان و نیوشندگان است.

اکنون نوبت آن است که محصول این تلاش ارزشمند، در ترازوی نگاهی واقع‌بین، سنجیده شود؛ چه در رفتار مخاطبان که به‌گزاردن نماز و سبک نشمردن آن فراخوانده شده‌اند، بویژه جوانان و نو رسیدگان؛ و چه در مواظبت بر کیفیت نماز و خشوع و حضوری که روح و جوهر این عمل صالح رحمانی به شمار میرود؛ و چه در مسئولیت‌شناسی کسانی که به وظائفی در این راه موظف گشته‌اند، همچون ساختن و پرداختن مساجد، یا ترتیب دادن نماز در مدارس و دانشگاهها، یا فراهم آوردن فرصت برای نمازگزار در سفرهای زمینی و هوائی، یا در بهره‌گیری از شیوه‌های هنری در ترویج نماز در رسانه‌های تصویری و صوتی، یا در تولید مقاله و کتاب در تبیین زیباییهای این عمل کوتاه و پر مغز...؛ و چه در زمینه‌های دیگری که وظائفی در آنها بر عهده‌ی مسئولانی نهاده شده است. اجلاس نماز، اقدامی مبارک و کارساز و بیشک، مأجور است، لیکن برای اینکه این کار ارزشمند، هر چه بیشتر به نقطه‌ی کمال کرائی نزدیک شود، باید به این سنجش و محاسبه‌ی واقع‌بین و خردمندانه، همت گماشت و پیگیری نتایج را بخش مهمی از این ابتکار دانست.

توفیق همه‌ی شما بویژه روحانی عزیز و گرانقدر حجت الاسلام جناب آقای قرائتی را از خداوند بزرگ مسألت میکنم. سیدعلی خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

خداوند علیم و قدیر را سپاسگزارم که تلاش شما دست‌اندرکاران محترم این اجلاس مهم و بیش از همه عالم بزرگوار و مجاهد جناب حجت الاسلام آقای قرائتی در بخشهای اساسی و مؤثری به بار نشسته و کارهای مفیدی در ترویج فریضه‌ی بزرگ و بی‌بدیل نماز انجام گرفته است.

با این همه، ظرفیت و میدان کار و نیز نیاز و عطش جامعه‌ی اسلامی برای رسیدن به نقطه مطلوب، بسیار بیش از واقعیت‌های کنونی در این باره است. در پیام سال گذشته گوشه‌ئی از این فضای خالی و تلاش‌پذیر، نشان داده شده است.

سخن امروز من تأکید بر احساس مسئولیت همگانی است.

توقع و انتظار این‌جانب آن است که همه به‌ویژه مسئولان دستگاه‌ها و دارندگان امکانات مادی و معنوی و مدیریتی، عظمت این مسأله را به‌درستی دریابند و گام در راه عمل نهند.

همه بدانند که یکی از مؤثرترین راه‌ها برای کاستن آسیب‌های اجتماعی، ترویج نماز است. به این‌که حتی یک نفر از جوانان و نوجوانان کشور، در نماز سهل‌انگاری نکند همت گمارد. این یکی از بهترین راه‌ها برای سلامت معنوی و روحی مردم ما و جامعه ما است.

به این‌که همگان فرا بگیرند و عادت کنند که نماز را با خشوع و حضور قلب به‌جا آورند، همت گمارد.

این‌ها همه کارهای ممکن است که با عزم راسخ و کار مداوم شما دست‌اندرکاران، محقق خواهد شد، ان شاء الله.

والسلام علیکم و رحمه الله

سیدعلی خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم

نماز، دری گشوده بر روی همه‌ی آحاد امت است که از آن میتوان به هدایت و رحمت خداوند رسید و زندگی را در سمت و سوی درست و سرشار از خیر و برکت قرار داد. سلامت معنوی هر فرد وابسته به نماز است و صراط مستقیم و حیات طیبه‌ی هر جامعه نیز تنها با اقامه‌ی نماز در آن تحقق می‌یابد. اینهمه تأکید بر اقامه‌ی نماز در کتاب و سنت، هدفی جز این ندارد که این باب رحمت بر روی فرد و جامعه‌ی مسلمان گشوده بماند و فرصت بهره‌مندی از آن دست دهد.

سالها است که این شعار در ایران اسلامی بر سر دست گرفته شده است که: **الَّذِينَ إِن مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ...** و این اجلاس سالیانه به همت و پشتکار عالم مجاهد و خستگی‌ناپذیر جناب حجة الاسلام قرائتی برپا میشود و توصیه‌های مؤکد درباره‌ی گسترش نماز و به کیفیت لازم رسیدن نمازهای ما، تکرار میگردد. با این حال باید اعتراف کنیم که حق این فریضه‌ی الهی که درمان دردهای عمده‌ی فردی و اجتماعی ما است ادا نشده است. ما مسئولان، ما سخنوران و سخن‌گویان، ما سررشته‌داران امور کشور، ما روحانیان و متولیان تبلیغ و تعلیم دین، و ما همه‌ی آحاد و همه‌ی قشرهای مردم، همه و همه در مسئولیت اقامه‌ی نماز شریکیم.

همه همّت گماریم که نماز را در جایگاه شایسته‌ی خود که قرآن و حدیث بدان ناطق است، بشناسیم و بشناسانیم و عمل شخصی خود را نیز به تناسب آن تعالی بخشیم.

توفیقات روزافزون همه‌ی شما و شخص جناب آقای قرائتی را از خداوند متعال مسألت مینمایم.

والسلام علیکم و رحمه الله

سیدعلی خامنه ای